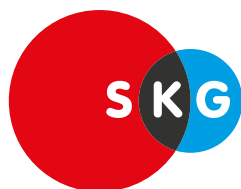

STICHTING KENNIS GEBIEDSONTWIKKELING JAARVERSLAG 2025

STICHTING KENNIS GEBIEDSONTWIKKELING
JAARVERSLAG 2025
VOORUITBLIK 2026

INHOUD

VOORWOORD 3

1. DE SKG EN DE LEERSTOEL GEBIEDSONTWIKKELING TU DELFT 4

1.1 Missie SKG4

1.2 Kerndoelstellingen4

1.3 Strategie en speerpunten6

1.4 Activiteiten7

1.5 Kennisprogramma 2025 – 20289

1.6 Kennisoverdracht van de leerstoel14

1.7 Nieuwe leden 202517

2. OVERZICHT 2025 EN VOORUITBLIK 2026 18

2.1 Kennisbijeenkomsten 18

2.2 Onderzoek 29

2.3 Kortlopend onderzoek en projecten 31

2.4 Publicaties 34

2.5 Onderwijs 40

2.6 Gebiedsontwikkeling.nu42

3. HET NETWERK VAN SKG 45

3.1 Dagelijks bestuur 45

4. JAARREKENING 2025 51

4.1 Jaarrekening 51

4.2 Grondslagen voor financiële verslaggeving56

4.3 Overige gegevens57

VOORWOORD

TOM DAAMEN
CO VERDAAS

Naast kennis, capaciteit en geld staat vertrouwen en verbinding meer dan ooit centraal in ons vakgebied. Zonder vertrouwen in elkaar en in de toekomst is elke samenleving, economie en dus ook elke gebiedsontwikkeling gedoemd te mislukken. Meer dan ooit zien we de samenhang tussen de harde, formele en zachte, relationele aspecten van ons werk. Ambities om grote (infra)structuren en ruimtelijke ingrepen tot uitvoering te brengen zijn onlosmakelijk verbonden met concrete belangen en het hieruit voortvloeiende dagelijkse doen en laten van mensen in het vak. De duurzame en vitale toekomst van Nederland begint dus met ons handelen nu. In de dagelijkse praktijk, maar ook in beleid en in de wetenschap.

Het jaar 2025 stond voor de SKG in het teken van 'Nieuw vertrouwen'. Er gaat veel goed, daar stonden we tijdens het Jaarcongres op 27 maart 2025 bij stil. We leerden van Paul 't Hart aan de hand van de studie 'Zo kan het ook' dat we in Nederland heel veel kunnen, als we het maar willen. Als één land in een fantastische uitgangspositie verkeert om een inclusieve, duurzame en vitale toekomst dichterbij te brengen is het Nederland wel. We hebben de kennis, de middelen en de netwerken om elkaar rondom grote opgaven te treffen en het eigen (sectorale of deel-)belang in dienst te plaatsen van een duurzame toekomst voor onze leefomgeving.

Oktober 2025 stond in het teken van de landelijke verkiezingen. Verkiezingen die ook voor ons vakgebied gevolgen hebben. Het hoort bij een democratie dat de politieke wind van richting kan veranderen. De meeste gebiedsontwikkelingen hebben een doorlooptijd van vele jaren en maken dus meerdere electorale cycli mee, op lokaal, provinciaal en nationaal niveau. Continuïteit en aanpassend vermogen aan veranderende omstandigheden gaan daarbij hand in hand.

Dat vraagt om borging van doelen, het creëren en onderhouden van maatschappelijk draagvlak, heldere en stevige financiële kaders en het vermogen tijdig signalen op te pakken en aanpassingen te doen als de omstandigheden daartoe nopen. Daar ligt geen eenvoudig recept voor klaar, maar we weten het en kunnen ernaar handelen.

De in 2025 gestarte kennisbijeenkomsten onder de naam 'toekomst-reeks' nemen de ruimte om vanuit verschillende disciplines prangende vragen in gebiedsontwikkeling te verdiepen: hoe maken we vandaag ruimtelijke keuzes die ook morgen nog werken? In een tijd van klimaatverandering, de energietransitie, druk op de woningmarkt en geopolitieke instabiliteit is het cruciaal om niet alles vast te leggen, maar juist opties open te houden. Tegelijk vraagt de werkelijkheid om richting: hoe zorgen we dat thema's als water, energie en klimaat leidend worden in onze ruimtelijke ordening in plaats van volgend?

Na het verschijnen van het handboek *Zo werkt gebiedsontwikkeling* van Friso de Zeeuw uit 2017 zijn er geen studieboeken over het vakgebied meer verschenen. In 2025 maakte SKG een start met een nieuw leerboek dat voortbouwt op de publicaties van de TU Delft tot nu toe. Een toepassingsgerichte en pragmatische inleiding voor studenten en (beginnende) professionals. *Leerboek Gebiedsontwikkeling – Inzichten voor studie, beleid en praktijk* zal eind 2026 fysiek verschijnen, maar ook een online gedeelte kennen met casuïstiek en thema's die in de praktijk sterk in beweging zijn.

Vanuit SKG droegen we ook in 2025 met de steun van onze deelnemers bij aan die missie: met kennis ons vakgebied stap voor stap wijzer, daadkrachtiger en toekomstbestendiger maken. Laten we aan de slag gaan. Want alleen door te handelen worden we allen experts. Meer partners, meer vertrouwen.

1. DE SKG EN DE LEERSTOEL GEBIEDSONTWIKKELING TU DELFT

1.1 MISSIE SKG

De missie van de Stichting Kennis Gebiedsontwikkeling (de SKG) is het bevorderen van een professionele, reflectieve gebiedsontwikkelingspraktijk, gericht op een duurzame gebouwde omgeving. De SKG verbindt hiertoe een groeiend aantal publieke, private en maatschappelijke organisaties die zich richten op de praktijk van gebiedsontwikkeling. De partners van de SKG doen een jaarlijkse schenking en geven samen met de TU Delft richting en inhoud aan het kennisprogramma van de Leerstoel Gebiedsontwikkeling, een groeiende vakgroep aan de Faculteit Bouwkunde. De Leerstoel Gebiedsontwikkeling bouwt voort op een stevig fundament dat in de periode 2006-2017 is gelegd. In 2018 is de directie van de SKG vernieuwd en is de leerstoel met de aanstelling van hoogleraar Co Verdaas en directeur Tom Daamen een nieuwe fase ingegaan. Het team aan de TU Delft is sindsdien sterk uitgebreid en het kennisprogramma heeft in overleg met de deelnemers van de SKG een krachtige impuls gekregen.

1.2 KERNDOELESTELLINGEN

De missie van de SKG valt uiteen in vier samenhangende kerndoelstellingen die leidend zijn in alle activiteiten van de Leerstoel Gebiedsontwikkeling:

1. Het ontwikkelen, bundelen en delen van kennis en instrumenten ten behoeve van (meer) kwaliteit, duurzaamheid én voortgang in de gebiedsontwikkelingspraktijk;
2. Het verbinden van voor het vak relevante partijen, kennisdisciplines en beleidssectoren;
3. Het bijdragen aan voor het vak relevante opleidingen en onderzoeksprogramma's;
4. Het stimuleren van kennisuitwisseling en dialoog tussen wetenschap en praktijk.

STIP OP DE HORIZON

De SKG staat voor kennis ter bevordering van een professionele, reflectieve gebiedsontwikkelingspraktijk die gericht is op de (her)ontwikkeling van een duurzame leefomgeving. De uitdagingen die zich nu en in de toekomst in deze praktijk voordoen vereisen een vitale kennisinfrastructuur: tussen kennisinstellingen en publieke, private en maatschappelijke partijen, maar ook tussen professionals uit het vakgebied en bestuurders, volksvertegenwoordigers, burgers en lokale belanghebbenden. De SKG Leerstoel Gebiedsontwikkeling is vanuit de TU Delft aanjager en knoop in deze kennisinfrastructuur, waaraan ook vakgroepen en experts in andere (kennis) instellingen bijdragen.

‘DE SKG HEEFT DAARMEE DE AMBITIE OM UIT TE GROEIEN TOT EEN INSTITUUT WAAR KENNIS OVER GEBIEDSONTWIKKELING SAMENKOMT, WORDT ONTWIKKELD EN GEDEELD, EN VAN WAARUIT DEZE WORDT TOEGEPAST EN GEMONITORD.’

Zo kan de SKG de kennisinfrastructuur onder het vakgebied constant voeden en de kennis van studenten en professionals blijvend verbeteren. De SKG steunt de leerstoel in deze ambitie, biedt daartoe financiën en netwerk, en bewaakt de inhoudelijke focus en uitvoering van het kennisprogramma.

1.3 STRATEGIE EN SPEERPUNTEN

In 2025 is de strategie van de SKG Leerstoel Gebiedsontwikkeling herijkt in overleg met het bestuur en zijn belangrijke thema's in het kennisprogramma in december met de leden besproken.

De kernactiviteiten van de SKG – ontwikkeling, bundeling, overdracht en toepassing van kennis – zijn de afgelopen periode geconcretiseerd in negen doelstellingen. Een aantal daarvan wordt al geruime tijd door de leerstoel omgezet in acties en producten, zoals GO-onderzoek, GO-platform en GO-casuiëstiek. Aan andere doelstellingen moet nog uitvoering worden gegeven, zoals het verzamelen en analyseren van data die relevant zijn voor het vakgebied. Hiervoor moeten samen met TU Delft additionele middelen worden aangetrokken en een samenwerking met data-partners worden uitgewerkt. Onder GO-inspiratie verkent en ontsluit de SKG met de redactie van Gebiedsontwikkeling.nu voorbeelden uit andere

sectoren en kunstuitingen: frisse ideeën, disruptieve innovaties en radicale perspectieven kunnen het vakgebied helpen zichzelf te bevragen en te vernieuwen. Met deze activiteit is begonnen met onze 'toekomstreeks' en zal in 2026 worden voortgezet en uitgewerkt.

Het kennisprogramma omvat de volgende speerpunten:

A. Versterken Leerstoel Gebiedsontwikkeling

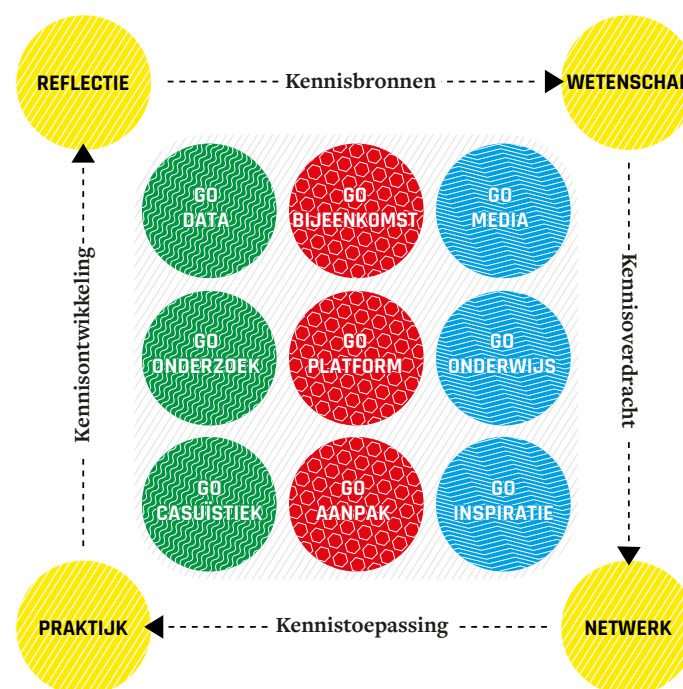
De SKG groeit, eind 2025 telde de stichting 66 partners. Door hun bijdragen kan de SKG investeren in het team aan de TU Delft dat zich inzet voor het ontwikkelen, effectief communiceren en doen doorwerken van kennis in de Nederlandse praktijk. Naast het publiceren van kennis en het organiseren van bijeenkomsten is ook het (door) ontwikkelen van onderwijs op bachelor, master, en professioneel niveau onderdeel van de aanpak.

Dat vraagt om capabele en bevlogen teamleden die zich vanuit de Faculteit Bouwkunde van de TU Delft inzetten om, in samenwerking met andere universiteiten en kennisinstellingen, te werken aan de nieuwe vormen van kennisoverdracht. Het nieuwe platform Gebiedsontwikkeling.academy komt uit deze activiteiten voort.

B. Doorontwikkelen van het online platform Gebiedsontwikkeling.nu

De gebiedsontwikkelingspraktijk verbreedt zich door ruimtelijke uitdagingen op het terrein van mobiliteit, energie en klimaat. Op Gebiedsontwikkeling.nu wordt daarom meer aandacht besteed aan (inter)disciplinaire en verbindende kennis, instrumenten en praktijkvoorbeelden. Het platform moet een breder en dieper bereik krijgen in de wetenschap en Nederlandse praktijk.

Strategische speerpunten
en doelstellingen SKG

De ambitie is dat het platform voor iedere professional in gebiedsontwikkeling wat te bieden heeft.

C. Profileren SKG als knoop in de kennisinfrastructuur voor het vakgebied

Het publiek-private profiel van de SKG, de wetenschappelijke verankering binnen de TU Delft én de gebiedsgerichte oriëntatie van de leerstoel zijn uniek in Nederland. De SKG is hiermee complementair aan praktijknetwerken zoals het Watertorenberaad en werkt op thema's actief samen met instituten als Platform31, het Planbureau voor de Leefomgeving en de Vereniging Deltametropool. De afstemming en verbinding met koepels en brancheorganisaties als Neprom, Aedes en VNG is in 2025 verstevigd.

D. Uitdragen en uitwerken sturingsfilosofie voor de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland

Het doel van dit normatieve, strategische speerpunt is het ontwikkelen, aanjagen en uitwerken van een eigentijdse sturingsfilosofie voor de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland. Als er gestaag kan worden geïnvesteerd in integrale gebiedsopgaven en uitvoering kan worden gegeven aan de (her)ontwikkeling van een duurzame leefomgeving, dan is de missie van de SKG geslaagd. Met de Regionale Investeringsagenda's (RIA's), de ontwikkeling van het Rijkssturingskompas en het Zelfinzichtmodel voor corporaties heeft de SKG het afgelopen jaar een impuls gegeven aan de uitwerking van dit speerpunt. De vele kennisvragen uit de praktijk laten zien dat ons nog veel te doen staat!

1.4 ACTIVITEITEN

Onderzoek en onderwijs

De SKG Leerstoel Gebiedsontwikkeling werkt met twee deeltijdhoogleraren, (senior)onderzoekers en promovendi (mee) aan wetenschappelijk onderzoek in en voor het vakgebied. De leerstoel draagt daarnaast bij aan onderwijsprogramma's binnen en buiten de Faculteit Bouwkunde van de TU Delft, waaronder de post-initiële opleiding Master City Developer (MCD) en het programma van de Amsterdam School of Real Estate (ASRE). Met publicaties en andere kennisvormen voedt de leerstoel tevens de ontwikkeling van het vak gebiedsontwikkeling in termen van beleid, wet- en regelgeving, instrumenten en methoden. Ook agenderen we kwesties die voor de doorontwikkeling van het vak van belang zijn.

Hierbij slaan we een brug tussen praktische ervaringen en wetenschappelijke inzichten. Er wordt altijd gezocht naar een productieve balans tussen theorie(vorming), het verzamelen en duiden van empirische bewijsvoering, en het uitdragen van nieuwe perspectieven, concepten, instrumenten en oplossingen.

In 2021 heeft de Leerstoel Gebiedsontwikkeling meegewerkt aan een verkenning waarbij meerdere praktijkorganen zijn bevraagd over de onderwijsbehoefte in het werkveld. Daaruit is het initiatief ontstaan om de bestaande Master City Developer (MCD)-opleiding een impuls te geven met een of enkele nieuwe modules en meer online studiemogelijkheden via Gebiedsontwikkeling academy. In 2022 en begin 2023 hebben verschillende partners, waaronder de TU Delft en Erasmus Universiteit Rotterdam, financiële steun aan dit vernieuwingsimpuls toegekend. In 2024 heeft de SKG een eerste pilot van de nieuwe module 'Gebiedstransformaties' gedraaid binnen

het MCD-onderwijs. In 2025 konden professionals ook de nieuwe module 'Urban Law' volgen.

De organisatorische structuur van de MCD werd in 2025 vernieuwd met een sturende rol van de TU Delft en bijdragen van de SKG Leerstoel Gebiedsontwikkeling. De samenwerking met de Erasmus Universiteit Rotterdam is hernieuwd en zal met een nieuwe bestuursovereenkomst en organisatiestructuur worden voortgezet. Doel van deze nieuwe organisatiestructuur is o.a. om de organisatiekrachten van de MCD en de SKG te bundelen.

Kennisbijeenkomsten

Ieder jaar verzorgt de SKG Leerstoel Gebiedsontwikkeling in samenwerking met partners, instituten en/of andere universiteiten kennisbijeenkomsten door het hele land, zoals expertsessies, masterclasses en seminars. Alle kennisbijeenkomsten komen primair voort uit het kennisprogramma van de leerstoel, hoewel er ook (extra) bijeenkomsten kunnen worden geagendeerd die aansluiten op een actueel maatschappelijk debat met grote relevantie voor gebiedsontwikkeling (zie voor een overzicht 2.1 Kennisbijeenkomsten). Van alle bijeenkomsten worden verslagen gemaakt, waarin zowel generieke inzichten als specifieke praktijklessen worden vastgelegd. Kennisbijeenkomsten kunnen ook onderdeel zijn van een reeks, een leergang, of een onderzoeksproject.

'DE PRAKTIJKVOORBEELDEN EN CASUÏSTIEK OP HET PLATFORM BIEDEN EEN RIJKDOM AAN EMPIRISCH MATERIAAL DAT VOOR ONDERZOEK EN ONDERWIJS GEBRUIKT KAN WORDEN.'

Gebiedsontwikkeling.nu

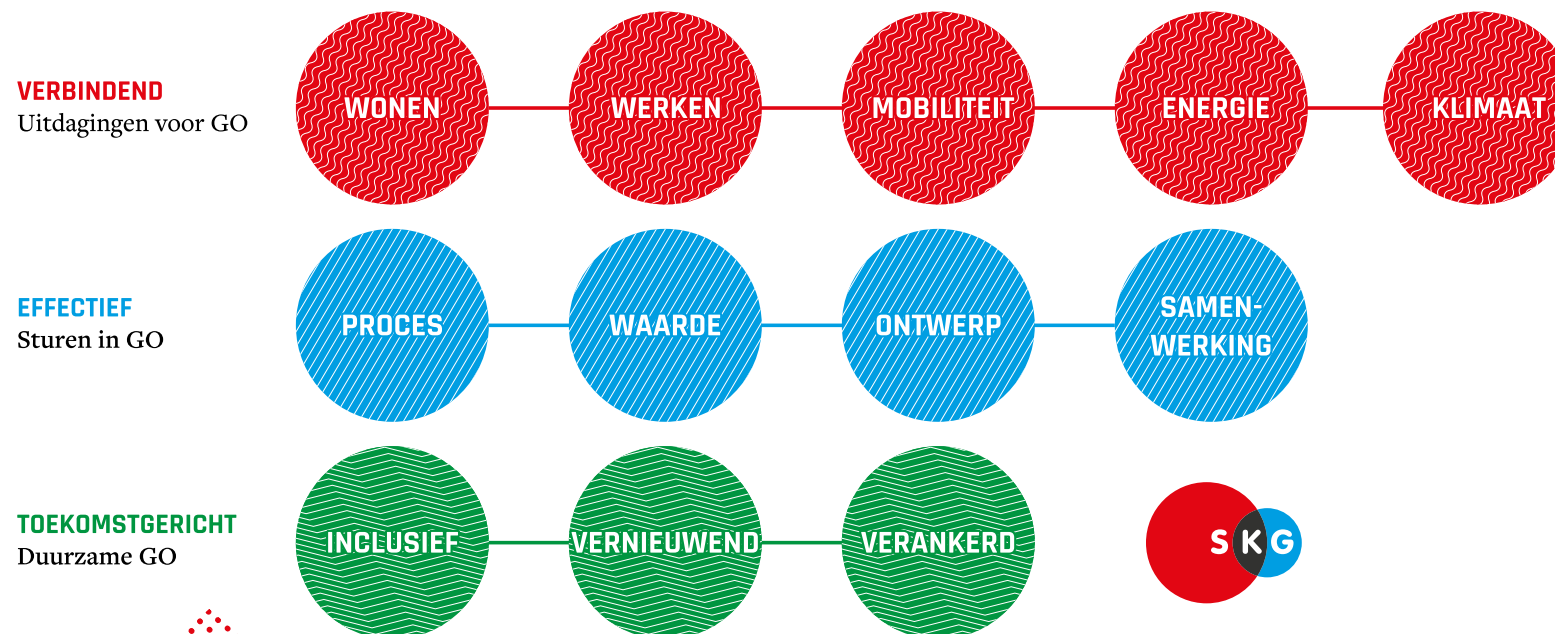
Het onafhankelijke platform Gebiedsontwikkeling.nu fungeert als een open bron van kennis voor professionals, onderzoekers en studenten die zich bezighouden met gebiedsontwikkeling. Kennisuitwisseling en dialoog tussen wetenschap en praktijk staan centraal op het platform. Aandacht gaat uit naar het aanjagen van de dialoog tussen publiek en privaat en tussen de verschillende vakspecialisaties in gebiedsontwikkeling zoals bestuurskunde, vastgoedkunde, planologie, recht en stedenbouw. Het op toegankelijke wijze ontsluiten van verschillende soorten wetenschappelijke kennis leidt tot concrete handreikingen en inzichten voor de praktijk. De praktijkvoorbeelden en casuïstiek op het platform bieden een rijkdom aan empirisch materiaal dat voor onderzoek en onderwijs gebruikt kan worden. In 2025 is de projectenkaart, waarin de belangrijkste en meest innovatieve gebiedsopgaven in Nederland worden opgenomen en gedocumenteerd, doorontwikkeld en uitgebreid. Ook is een reeks artikelen opgestart over verschillende vormen van publiek-private samenwerking i.s.m. PropertyNL.

1.5 KENNISPROGRAMMA 2025 - 2028

In 2018 is het eerste kennisprogramma door de leden van de SKG vastgesteld. Dit blijkt nog steeds een brede maar robuuste basis voor de activiteiten van de Leerstoel Gebiedsontwikkeling aan de TU Delft. Besloten is dit kennisprogramma aan te scherpen met maatschappelijke uitdagingen als gezondheid, veiligheid en data/AI, maar in de basis gelijk te houden tot 2028. De thema's in het zogenoemde bollenschema (zie figuur hieronder) zijn nóg urgenter geworden en de basisbegrippen proces, samenwerking, ontwerp en waarde blijken met recht de kern van ons vakgebied te duiden. Zo krijgen we wetenschappelijk en praktisch steeds meer grip op waar het in gebiedsontwikkeling om draait. Daarbij bouwen we voort op wat al in de eerste publicatie van de leerstoel, 'De engel uit het marmer' uit 2007, werd vastgesteld: "in gebiedsontwikkeling moeten betrokken partijen de doorwaadbare plaats vinden om uiteenlopende waarden te verenigen in integrale plannen en haalbare ruimtelijke projecten."

Het kennisprogramma van de Leerstoel Gebiedsontwikkeling in 12 woorden

De complexiteit en actualiteit van het vak gebiedsontwikkeling vertalen zich ook in de komst van nieuwe publieke, private en maatschappelijke deelnemers. Dit illustreert dat het vakgebied zich disciplinair verbreedt en de waardeketen van gebiedsontwikkeling zich verdiept, ook waar het gaat om het beheer, de exploitatie en het gebruik van gebieden. Daarnaast zien we dat de Rijksoverheid, met de terugkeer van een minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) begin 2022, weer een meer regisserende rol in de ruimtelijke ordening van Nederland wil gaan spelen. Beide trends, verbreding en verdieping van de waardeketen en sterkere sturing vanuit de Rijksoverheid, zullen zich naar verwachting doorzetten, hetgeen voor kennis, beleid en praktijk tot nieuwe vragen, kansen en uitdagingen leidt.

Het kennisprogramma van de Leerstoel Gebiedsontwikkeling aan de TU Delft is gebaseerd op de inzichten die ontstaan in de talrijke gesprekken en bijeenkomsten met de leden en het bestuur van de SKG. Het programma richtte zich in 2025 op de doorwerking van vijf urgente maatschappelijke opgaven in het vakgebied: wonen, werken, mobiliteit, energie en klimaat. Vier basisbegrippen vatten die doorwerking vervolgens samen: proces, waarde, ontwerp en samenwerking. De trits inclusief, vernieuwend en verankerd geeft de brede oriëntatie van de leden op duurzaamheid in het vakgebied weer. Deze komen evenwichtig in het programma aan bod. Met onderzoek en onderwijs, kennisbijeenkomsten en het platform Gebiedsontwikkeling.nu wil de leerstoel aan de hand van deze thema's een verbindende, effectieve en toekomstgerichte kennisbijdrage leveren aan de wetenschap en praktijk van gebiedsontwikkeling. Hieronder zetten we de kernthema's, basisbegrippen en oriëntatie van ons kennisprogramma nog even kort uiteen.

Onze kernthema's: wonen, werken, mobiliteit, energie en klimaat

We weten hoe we woningen moeten bouwen: door bestaande bebouwde gebieden te verdichten of te transformeren, of door andere gebieden buiten of aan de randen van steden en dorpen voor ontwikkeling aan te wijzen. Er zijn uiteraard grote regionale verschillen, maar dat het realiseren van voldoende woningen – of in het verlengde: het beter laten functioneren van de Nederlandse woningmarkt – een grote maatschappelijke opgave is staat buiten kijf. Wonen raakt het hart van gebiedsontwikkeling. Daarnaast is werken een levenslijn. Mensen vestigen zich het liefst in de nabijheid van banen en bedrijven willen graag een plek die hen de condities biedt om te floreren. **Wonen en werken** kennen dus samenhang, maar gaan in hetzelfde gebied niet altijd goed samen. In gebiedsontwikkeling zijn hierdoor interessante nieuwe combinaties van wonen en werken aan het ontstaan. Bij werken gaat het bovendien niet alleen om het behouden of combineren van werkruimte in gebieden. De overkoepelende uitdaging is om onze veranderende economie en bijbehorende ruimte vraag op duurzame wijze in ons land te accommoderen.

Mobiliteit is een thema dat door vrijwel alle deelnemers als cruciaal wordt getypeerd. Zowel de weg – voor (deel)auto's, maar ook voor de (elektrische) fiets – als de OV-infrastructuur nadert op veel plekken de grenzen van zijn capaciteit. En

dat terwijl er nog vele woningen in Nederland bijgebouwd moeten worden. Naast veranderingen in de keuzes van mens en bedrijf ten aanzien van hun mobiliteit (mede door Covid), moeten investeringsplannen in bestaande en nieuwe infrastructuur in Nederland zorgvuldig tegen het licht worden gehouden. Goede bereikbaarheid blijft voor gebiedsontwikkeling essentieel, maar op het vlak van mobiliteit en de bekostiging van (de aanleg van) infrastructuur kunnen veranderingen worden verwacht.

De transitie naar een **CO₂-arme samenleving** is de derde maatschappelijke opgave die in de opdracht van de Leerstoel Gebiedsontwikkeling centraal staat. Zowel het verduurzamen van de bestaande vastgoedvoorraad als het duurzaam ontwikkelen van nieuwbouw brengt veel vragen met zich mee: over technische innovaties, netwerken, financiering en bekostiging, organisatie, wet- en regelgeving, gebruik van data en ruimtelijke inrichting. De Nederlandse aanpak met Regionale Energie Strategieën (RES) moet op de regionale investeringsagenda's (RIA's) en gebiedsontwikkelingen worden afgestemd. Hoe dit in de praktijk vorm moet krijgen is een belangrijke onderzoeksvraag, waarover de leerstoel inmiddels nauw met partijen samenwerkt.

Klimaatverandering raakt ook direct aan gebiedsontwikkeling: hitte, droogte, wateroverlast en bodemdaling zijn van uitzondering tot de nieuwe norm geworden. Daar zijn de afgelopen jaren juridische aanscherpingen ten aanzien van geluid, fijnstof en stikstofdepositie bij gekomen. Dat vraagt niet alleen om meer inzicht in (potentiële) gevolgen van veranderingen in het klimaat voor bestaande gebouwen, gebieden en infrastructuur. Het vraagt ook om nieuwe eisen aan en creatieve concepten voor de (her)ontwikkeling van onze leefomgeving. Klimaatadaptieve gebiedsontwikkeling is een blijvende, interdisciplinaire (kennis)opgave waar de leerstoel een leidende rol in wil vervullen.

Onze basisbegrippen: proces, waarde, ontwerp en samenwerking

De opgaven mogen dan veranderen en raken aan meerdere schaalniveaus, vier basisbegrippen blijven onderdeel van het repertoire van de SKG: proces, waarde, ontwerp en samenwerking. Wat betekenen de nieuwe opgaven voor de inrichting van het proces en publiek-private contract-, samenwerkings- en sturingsvormen? Wat is de rol van het ontwerp en de impact van de nieuwe Omgevingswet op de gebiedsontwikkelingspraktijk? En welke financierings- en bekostigingsvormen zijn haalbaar in het licht van maatschappelijke kosten en baten en het streven naar 'brede welvaart'? Dergelijke vragen vormen de basis van enkele doorlopende onderzoeks- en/of promotietrajecten.

'WEL VRAGEN DE VIJF KERNTHEMA'S VAN NU - WONEN, WERKEN, ENERGIE, MOBILITEIT EN KLIMAAT - OM HET HERIJKEN VAN DE INZICHTEN RONDOM DE BASISBEGRIPPEN PROCES, WAARDE, ONTWERP EN SAMENWERKING.'

We kunnen hierbij rijkelijk putten uit het werk dat in het verleden al door de SKG Leerstoel Gebiedsontwikkeling is verzet en ons (verder) laten inspireren door inzichten uit disciplines als (stads)sociologie, (stads)economie, stedenbouw, vastgoed, planologie en recht, geografie, de politieke-, bestuurs- en organisatiewetenschappen en de bedrijfskunde. Wel vragen de vijf kernthema's van nu om het herijken van de inzichten rondom onze basisbegrippen. Wat zijn de verstedelijkingsconcepten voor een duurzame toekomst? Wat zijn de financiële arrangementen rondom

energie en klimaat? Welke principes van financiering en bekostiging horen bij de groeiende en meer diverse mobiliteitsvraag van mens en bedrijf? Hoe groot zijn benodigde (voor) investeringen, en wat voor publiek-private arrangementen vergt dit? Dit zijn vragen waar de deelnemers al volop mee bezig zijn en waar bij uitstek een rol ligt voor de SKG en de leerstoel: om als lerend netwerk de ervaringen te delen, waar nodig nieuwe kennis te ontwikkelen en waar gewenst onderwerpen te agenderen en debat in het vakgebied erover aan te jagen.

Oriëntatie op de toekomst: inclusief, vernieuwend, verankerd

De drie oriëntaties inclusief, vernieuwend en verankerd in ons kennisprogramma verwijzen niet alleen naar het (potentiële) product of resultaat van gebiedsontwikkeling – dat we onderzoeken binnen de thema's waarde en ontwerp – maar evenzeer over het 'hoe', gevat in de thema's proces en samenwerking. Zo gaat het streven naar innovatie gepaard met de intrede van partijen die nieuwe belangen, expertise, businessmodellen en vernieuwende oplossingen ter tafel brengen. Eisen ten aanzien van inclusieve gebiedsontwikkeling kunnen betrekking hebben op de betaalbaarheid en toegankelijkheid van te realiseren woningbouw, werkruimte en voorzieningen, maar het kan ook gaan over de manier waarop de omgeving van een project (burgers, gebruikers, ondernemers) bij het planvormingsproces en besluitvorming betrokken wordt. Iedere gebiedsontwikkeling moet daarnaast rekening houden met bestaande gebouwen en landschappelijke of stedenbouwkundige structuren, de historie en betekenis die door betrokkenen aan een gebied wordt gegeven. Het product en het proces van gebiedsontwikkeling liggen dus altijd in elkaars verlengde.

In de tabel op de volgende pagina is een aantal aspecten waar de thema's en kernwaarden van het kennisprogramma betrekking op hebben samengevat. De lijst met aspecten is niet uitputtend en constant in beweging, maar de thema's zijn de afgelopen periode robuust gebleken.

KERNWAARDEN EN ASPECTEN VAN HET KENNISPROGRAMMA

VERBINDEND UITDAGINGEN VOOR GEBIEDSONTWIKKELING		ASPECTEN
1	Wonen	Woningtypen en gebruiks-, eigendoms- en financieringsvormen van woningbouw
2	Werken	Woon-werkgebieden, (stads)logistiek, innovatiedistricten en campusvorming, experimenteergebieden (living labs)
3	Mobiliteit	(Deel)modaliteiten, (rijks)financiering en bekostiging, nieuwe ruimtelijke mobiliteitsoplossingen (hubs)
4	Energie	Gebruik en opwekking duurzame energie(bronnen), RES'en, co-financiering en collectief eigendom
5	Klimaat	Bodemdaling, water, hitte, droogte, biodiversiteit
EFFECTIEF STUREN IN GEBIEDSONTWIKKELING		
5	Proces	Leiderschap, strategievorming, participatie, legitimiteit
6	Waarde	MKBA, brede welvaart, SDG's, ESG-beleid
7	Ontwerp	Concept- en planontwikkeling, ontwerp- en ontwikkelstudies, creativiteit, verbeeldingskracht, data
8	Samenwerking	Contract- en coalitievorming, governance-structuren, organisatiekracht, publiek-publiek en publiek-privaat
TOEKOMSTGERICHT DUURZAME GEBIEDSONTWIKKELING		
A	Inclusief	Geluk, gezondheid, betrokkenheid, vitaliteit
B	Vernieuwend	Innovatie, circulariteit, smart/data, deeleconomie
C	Verankerd	Erfgoed, gebiedsidentiteit, historie, authenticiteit

Nieuw vertrouwen

In 2025 voegde de SKG een vijfde, voor de gebiedsontwikkeling onmisbaar aspect aan het kennisprogramma toe: nieuw vertrouwen. De SKG Leerstoel Gebiedsontwikkeling is vanuit de TU Delft aanjager en knoop in kennisinfrastructuur tussen kennisinstellingen en publieke, private en maatschappelijke partijen, maar ook tussen professionals uit het vakgebied en bestuurders, volksvertegenwoordigers, burgers en lokale belanghebbenden. Vertrouwen speelt in deze infrastructuur een cruciale rol.

Het gaat dan om vertrouwen tussen disciplines van onderzoek, tussen sectoren, tussen beleid en uitvoering, tussen overheden onderling en tussen partners in regionale verbanden en concrete gebiedsontwikkelingen. Aan vertrouwen moet, zoals in iedere relatie, constant gewerkt worden. Dat moet ook tussen partijen in gebiedsontwikkeling en dat neemt de SKG serieus.

In 2025 is de SKG begonnen met dieper onderzoek naar het thema nieuw vertrouwen, door elkaar hierop te bevragen en door met elkaar te ontdekken hoe we aan nieuw

vertrouwen kunnen werken. De ruimtelijke opgaven waar we in het vakgebied voor staan vereisen immers innovatie en commitment. Hiervoor zijn nieuwe allianties en samenwerkingsverbanden, maar ook gedurfde investeringen en slimme business cases nodig. Die vergen allen nieuw vertrouwen.

Hoe we vertrouwen in het vakgebied moeten begrijpen, het opbouwen en het in de praktijk kunnen bestendigen is dus een belangrijke vraag waar de leerstoel zich samen met haar partners over gaat buigen. De SKG steunt de leerstoel in deze doelstelling, biedt daartoe financiën en netwerk en moedigt de uitvoering en praktijkrelevantie van het kennisprogramma aan. Samen met de TU Delft levert de SKG zo een steeds belangrijkere bijdrage aan het realiseren van een duurzame leefomgeving.

Kennisprogramma voor en samen met de leden

We merken onder leden een grote behoefte aan een handelingsperspectief dat richting, inspiratie en houvast biedt, zowel voor kwetsbare sociale wijken als voor de meest prestigieuze ontwikkelgebieden van Nederland. Het lopende kennisprogramma moet hierin voorzien, maar deelnemers blijken daarnaast soms ook de wens te hebben om samen met de SKG aan specifiekere vraagstukken te werken.

We willen hierin vanuit de leerstoel een faciliterende en ondersteunende rol blijven spelen, en daarbij zoveel mogelijk met deelnemers samen aan de slag gaan; vooral als de inzichten die we daarin opdoen voor alle leden meerwaarde hebben. De afgelopen periode heeft deze manier van werken - het combineren van een vast kennisprogramma met interessante, kortlopende onderzoeken en kennistoepassingen - tot concrete doorwerking van kennis in de praktijk gezorgd. Daarnaast heeft het steeds meer gelezen artikelen op het platform Gebiedsontwikkeling.nu opgeleverd. De scheidslijn is hierbij steeds dat de inzet van de SKG gericht is op het ontwikkelen en ontsluiten van breder toepasbare kennis en praktijkervaringen.

1.6 KENNISOVERDRACHT VAN DE LEERSTOEL

De SKG wil een lerend netwerk zijn (zie pagina 5). Dat betekent dat reeds opgebouwde kennis zo goed mogelijk gedeeld moet worden binnen (en buiten) het netwerk en steeds weer nieuwe inzichten ontwikkeld worden. Om hier richting aan te geven, is het ook zaak stil te staan bij de aard en diepgang van de kennisoverdracht die vanuit de leerstoel wordt georganiseerd en hier enige ordening in aan te brengen.

Stichtingkennisgebiedsontwikkeling.nl

Begin 2023 heeft de stichting een eigen website gelanceerd waarop informatie kan worden gevonden over de missie, doelen, activiteiten en partners van de stichting en de organisatie en producten van de Leerstoel Gebiedsontwikkeling aan de TU Delft. Hierin is ook een kennisarchief te vinden, met alle publicaties van de leerstoel door de jaren heen.

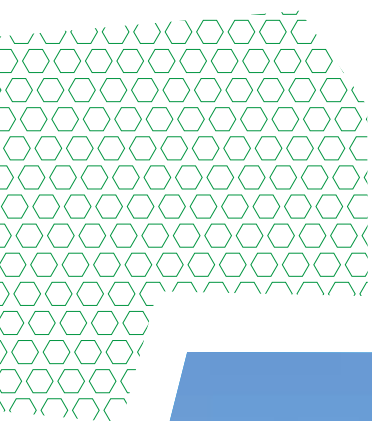
Gebiedsontwikkeling.nu

Het hart van onze kennisoverdracht is Gebiedsontwikkeling.nu. Dit is hét platform over het vakgebied waarbij actuele projecten, inzichten, kennis en ervaring voor een breder publiek gedeeld worden. Getuige het stijgende aantal unieke bezoekers weten steeds meer professionals 'GO.nu' te vinden. De site is gericht op de actualiteit en functioneert tevens als archief en toegangsloket om bij de achterliggende bronnen van kennis te komen.

Gebiedsontwikkeling.academy

Het team van de Leerstoel Gebiedsontwikkeling lanceerde medio 2023 een nieuwe portal gericht op studenten en professionals in gebiedsontwikkeling. De homepage zal in 2028 hét startpunt zijn voor iedereen met behoefte aan uitleg en basiskennis over ons vakgebied. Op termijn kan hier gezocht worden naar een passende opleiding en kan de bezoeker inloggen in een digitale leeromgeving. Ook zal de website toegang geven tot de GO Monitor, met inzicht in voor gebiedsontwikkeling relevante data, analyses en trends.

**'DE TEAMLEDEN VAN DE LEERSTOEL
GEBIEDSONTWIKKELING KUNNEN
NOOIT NAMENS ALLE SKG-
DEELNEMERS SPREKEN; ZIJ DOEN
DAT VANUIT DE ONAFHANKELIJKE
WETENSCHAPPELIJKE POSITIE VAN
DE TU DELFT.'**

Kennisbijeenkomsten

Een andere manier om inhoud en vorm te geven aan de missie van de SKG is het organiseren van verdiepende bijeenkomsten. Deze bijeenkomsten zijn gratis en gericht op professionals en/of studenten in het vakgebied, met als doel actuele vraagstukken met elkaar te analyseren, inspiratie en/of oplossingen aan te dragen en waar nodig gerichte vervolgafspraken te maken. De SKG organiseert twee typen bijeenkomsten: thematafels (op uitnodiging) en symposia (openbaar).

De agenda kan variëren, het presenteren en bespreken van nieuwe inzichten of praktijkvoorbeelden (symposia) tot het voeren van een verdiepend gesprek over specialistische onderwerpen en/of onderzoeksresultaten (thematafels). Sinds 2022 wordt in dit kader de Dag van de Gebiedsontwikkeling gehouden op de Faculteit Bouwkunde, waarbij studententeams de resultaten van hun werk presenteren binnen het derdejaars-vak 'Integraal Ontwerpproject' (bachelor-opleiding).

SKG Jaarcongres Gebiedsontwikkeling

Ieder jaar organiseert de Leerstoel Gebiedsontwikkeling een congres voor de Nederlandse praktijkgemeenschap rond gebiedsontwikkeling. Op 27 maart 2025 stond het SKG Jaarcongres Gebiedsontwikkeling in het teken van 'Nieuw vertrouwen'. Meer dan 200 professionals en wetenschappers uit het vakgebied troffen elkaar in de Prodentfabriek te Amersfoort.

Bijdragen aan symposia en bijeenkomsten van derden

Bijdragen aan symposia en bijeenkomsten van derden dienen een tweeledig doel: het delen van kennis en ervaring met een ander, groter publiek enerzijds, en het ophalen van inzichten en behoeften in de vakgemeenschap anderzijds. Uiteraard is er ook een publicitair doel: de SKG presenteert zich hier als dé kennispartner voor gebiedsontwikkeling in Nederland.

In dit kader is al een samenwerking opgezet met het nationale programma Stedelijke Transformatie, opgezet door Ministerie van BZK, G40, G4, Neprom, Bouwend Nederland, IPO, VNG, IVBN en getrokken door Platform31. Daarnaast levert de Leerstoel Gebiedsontwikkeling een bijdrage aan (het ontwikkelen van) de informele netwerken en inhoudelijke programma's van of tussen onze partners, zoals Holland Metropole en het Interprovinciaal Overleg (IPO).

Onderwijsproducten

De Leerstoel Gebiedsontwikkeling wordt steeds vaker benaderd voor het geven van onderwijs: van eenmalige colleges of masterclasses tot het geven van een volledig (vaak in-house) trainingsprogramma. Op dit vlak wordt primair samenwerking gezocht met de MCD-opleiding, welke door de TU Delft samen met de Erasmus Universiteit Rotterdam wordt georganiseerd. Andere gremia waarmee wordt gesproken over onderwijs zijn Scobe, Spryg, Stichting Orbiters, Platform31 en de ASRE.

Hieruit blijkt dat er grote vraag is naar wetenschappelijke duiding en strategisch inzicht in de rol die gebiedsontwikkeling kan spelen in de Nederlandse en internationale verstedelijkingsopgave. De leerstoel zal hierin een meer leidende rol gaan nemen, onder andere door (online) onderwijsmateriaal te ontwikkelen en te ontsluiten via het platform [Gebiedsontwikkeling.academy](https://gebiedsontwikkeling.academy).

Opiniërende artikelen, columns en andere (media)uitingen

De taak van de SKG is ook vraagstukken te agenderen, urgentie te creëren en het debat te initiëren. Dat kan door middel van opiniërende bijdragen in landelijke media of vakbladen, of door in deze media, indien gewenst en opportuun, commentaar te leveren. Hierbij geldt dat teamleden van de Leerstoel Gebiedsontwikkeling nooit namens alle SKG-deelnemers kunnen en moeten willen spreken; zij doen dat vanuit de onafhankelijke wetenschappelijke positie van de TU Delft. Wel is het zaak hier gepast en gebalanceerd mee om te gaan, en bij tijd en wijle bij de deelnemers te verifiëren hoe men deze rol apprecieert.

Vakpublicaties

De Leerstoel Gebiedsontwikkeling ziet het als haar taak om ervaringen, kennis en verworven inzichten uit de wetenschap en praktijk vast te leggen in praktijkgerichte publicaties, vaak in samenspraak met de SKG-deelnemers of met collega's uit de kenniswereld. Deze publicaties hebben de professionele gemeenschap van gebiedsontwikkelaars in Nederland als doelgroep. Publicaties in vakbladen zijn dus beschrijvend en toepassingsgericht van aard, dragen bij aan de verdere professionalisering van het vakgebied en vergroten de positie van de SKG als inhoudelijk boegbeeld van gebiedsontwikkeling

1.7 NIEUWE LEDEN 2025

In 2025 zijn Gemeente Alphen aan de Rijn, Gemeente Arnhem, Gemeente Haarlemmermeer, Provincie Limburg, Van Wijnen en Ymere deelnemers van de SKG geworden.

We danken hen voor het vertrouwen en zien ernaar uit samen met hen en de andere deelnemers als onafhankelijk kennisplatform praktijk, wetenschap en beleid bij elkaar te brengen om in alle vrijheid te bespreken wat we van elkaar nodig hebben om resultaten te boeken.

2. OVERZICHT 2025 EN VOORUITBLIK 2026

SKG Jaarcongres 2025, foto: Sander van Wettum

2.1 KENNISBIJEENKOMSTEN

De Leerstoel Gebiedsontwikkeling organiseerde in 2025 meerdere kennisbijeenkomsten en expertsessies.

KENNISBIJEENKOMSTEN 2025

- 4 februari Thematafel Omgevingsrecht & Gebiedstransformatie (Delft)
- 5 februari Thematafel Grond & Bekostiging (Delft)
- 27 maart SKG-Jaarcongres (Amersfoort)
- 30 april Thematafel 'Omgevingswet en transformatiegebieden' (Delft)
- 27 mei Kennisbijeenkomst 'Sterke buurten' (Amsterdam)
- 13 juni Deelnemersraad (Gendt)
- 4 september Great Books Event, Nadina Galle (Delft)
- 11 september Bijeenkomst Holland Metropole over 'alternatieve bekostiging OV-infra'
- 19 september Kennisbijeenkomst 'Toekomstgericht ruimte maken – hoe hebben generaties na ons nog wat te kiezen?' (Delft)
- 24 september Kennisbijeenkomst NP RES
- 25 september Kennisbijeenkomst 'Vertrouwen'
- 10 oktober Red&Blue symposium (Rotterdam)
- 15 oktober Thematafel: Omgevingsrecht & Transformatiegebieden - Participatie #5 (Delft)
- 24 oktober Dag van de Gebiedsontwikkeling (Delft)
- 14 november Symposium Haverleij ('s Hertogenbosch)
- 28 november Kennisbijeenkomst 'Sociale impact in gebiedsontwikkeling' (Delft)
- 5 december SKG Deelnemersraad (Utrecht)

Hieronder volgt een uitgelichte selectie van onze kennisbijeenkomsten.

4 FEBRUARI 2024**THEMATAFEL OMGEVINGSRECHT & TRANSFORMATIEGEBIEDEN****Locatie**

Faculteit Bouwkunde, TU Delft

Moderatoren

Marlon Boeve (TU Delft/Universiteit Utrecht)

Fred Hobma (TU Delft)

Ruda van Ravensteijn (TU Delft)

Sprekers

Shanna Derksen (advocaat bij Wijn & Stael Advocaten)

Rein Bruinsma (adviseur milieu en Omgevingswet bij RoyalhaskoningDHV)

In deze thematafel richtten de deelnemers zich op ‘Milieuzonering en onderzoekslasten onder de Omgevingswet’. De Omgevingswet moest leiden tot minder onderzoekslasten en meer vertrouwen in de bestuurlijke afweging. Maar lukt dat ook in de praktijk van transformatiegebieden? Gemeenten en adviseurs merken dat onderzoeken naar milieu, geluid, ecologie of archeologie vaak nog steeds omvangrijk zijn – alleen op andere momenten plaatsvinden. De recente VNG-handreiking Milieuzonering nieuwe stijl biedt gemeenten handvatten om milieubelangen flexibeler te wegen binnen het omgevingsplan. Daarmee verschuift de aandacht van vaste richtafstanden naar motiveringsruimte en maatwerk. Maar roept dat niet juist nieuwe onderzoeksplichten op? Shanna Derksen (advocaat bij Wijn & Stael Advocaten) en Rein Bruinsma (adviseur milieu en Omgevingswet bij RoyalhaskoningDHV) bespraken aan de hand van voorbeelden de ervaringen uit hun praktijk tot nu toe. Vervolgens gingen de deelnemers met elkaar in gesprek over de kansen, knelpunten en lessen uit de praktijk.

5 FEBRUARI 2025**THEMATAFEL GROND & BEKOSTIGING****Locatie**

Faculteit Bouwkunde, TU Delft

Moderators

Tom Daamen (SKG/TU Delft)

Simon van Zoest (SKG/TU Delft)

Sprekers

diverse experts

Meer transparantie op de grondmarkt creëren, beter omgaan met het bestaande instrumentarium en baten uit gebruiksfase benutten voor de bekostiging van integrale gebiedsontwikkeling. Deze drie onderwerpen stonden op de agenda staan van de SKG-thematafel Grond & Bekostiging.

27 MAART 2025**SKG JAARCONGRES GEBIEDSONTWIKKELING****Locatie**

Amersfoort

Moderatoren

Co Verdaas (SKG/TU Delft/Deltacommissaris)

Tom Daamen (SKG/TU Delft)

Sprekers

Tobias Verhoeven (Synchroon)

Paul 't Hart (Universiteit Utrecht)

Arno Folkerts

Op 27 maart 2025 vormde de voormalige Prodentfabriek in Amersfoort het decor voor het SKG Jaarcongres, dé jaarlijkse ontmoeting van ruim 200 gebiedsontwikkelaars uit allerlei disciplines. De samenwerking tussen publieke, private en maatschappelijke partijen was de rode draad in het congresprogramma. Nederland staat voor grote transitie en nieuw vertrouwen is nodig om die voortvarend met elkaar te kunnen oppakken.

SKG-bestuurslid en penningmeester Tobias Verhoeven (CEO van gebiedsontwikkelaar Synchroon) opende het congres. Hij schetste dat gebiedsontwikkelaars momenteel op tal van plekken actief zijn: in de stad, aan de randen ervan en in het buitengebied. Daar spelen zich tal van uiteenlopende opgaven af, naar complexiteit, historie van het gebied en programma. “Wat ze gemeen hebben, is de behoefte aan vertrouwen. In mensen, in de kennis die wordt ingebracht, in de besluitvorming. Dat vertrouwen is niet vanzelfsprekend en staat zelfs onder druk. Er is sprake van vooroordelen, frustratie en irritatie, wat uiteindelijk tot stagnatie en juridisch getouwtrek kan leiden.”

Keynote spreker Paul 't Hart pleitte voor een stuk positiviteit. De voorvechter van de ‘positieve bestuurskunde’, in het dagelijks leven werkzaam aan de Universiteit Utrecht, koos ervoor om in zijn inleiding te benadrukken wat er wél goed gaat in de wereld van gebiedsontwikkeling. De casus van de Nijmeegse Vinex-locatie Waalsprong haalde 't Hart aan om te wijzen op het ‘orkestreren’ van een gebiedsgerichte publiek-private samenwerking, waarin geen van de partijen de baas is maar sprake van is van ‘collaborative governance’ c.q. een erkenning van onderlinge afhankelijkheden. 't Hart sloot zijn betoog af met vijf lessen:

- 1 - institutionaliseer het waarderend onderzoeken;
- 2 - analyseer wat er ‘gewoon goed gaat’;
- 3 - doorbreek de angst voor risico's en fouten;
- 4 - stuur meer op verlangen, drive en trots;
- 5 - orkestreer en doe het relationele werk.

Dat ligt aan de basis van succesvolle gebiedsontwikkeling.

Ook bij de drie voor de SKG Award genomineerde gebiedsontwikkelingen - Hart van de Waalsprong in Nijmegen, World Food Center in Ede en Dreven en Gaarden en Zichten in Den Haag - kwam vertrouwen terug als belangrijke succesfactor. Werken met vaste teams, het opstellen van gouden regels en bewoners meenemen in het proces stond bij de genomineerden hoog op de agenda. Juryvoorzitter Paul Gerretsen schetste hoe de jury te werk is gegaan. De sociaal-maatschappelijke belofte die uitgaat van het project Dreven, Gaarden en Zichten in Den Haag Zuidwest gaf de doorslag om deze gebiedsontwikkeling te laten winnen.

PARALLELSESSIES JAARCONGRES 2025

TRANSFORMATIEGEBIEDEN & GO: *Hoe geven we concrete invulling aan doelen voor de toekomst en urgente opgaven in de huidige situatie?*

OMGEVINGSRECHT & GO: *Van Stikstof tot Milieuzonering: onderzoeksverplichtingen en de woningbouwopgave in het Omgevingsrecht*

VERTROUWEN BINNEN GO: *Welke wetenschappelijke inzichten kunnen relevant zijn in het (her)winnen van vertrouwen tussen partijen in gebiedsontwikkeling?*

PUBLIEK-PRIVATE SAMENWERKING IN GO: *Hoe kan hernieuwd vertrouwen in publiek-private samenwerking ontstaan?*

REGIE IN GO: *Een verkenning van het begrip regie en een bespreking van lessen uit de wetenschap en praktijk over wat regie is en hoe regie tot stand komt.*

REGIONALE INVESTERINGSAGENDA & GO: *Hoe zet je stappen voorwaarts zonder zekerheid over het eindresultaat, hoe hou je partners aan boord, hoe prioriteer je projecten en hoe vind je aansluiting op de vele subsidieregelingen om tot uitvoering te komen?*

CORPORATIES IN GO: *Presentatie van het instrument voor zelfinzicht in gebiedsontwikkeling dat SKG in samenwerking met Aedes en enkele corporaties heeft ontwikkeld. Hoe goed ken jij de macht en kracht van jouw organisatie in gebiedsontwikkeling?*

PARTICIPATIE IN GO: *Wat is er nodig is om een gelijkwaardig speelveld in gebiedsontwikkeling te creëren waarbij bewoners en lokale gemeenschappen een serieuze speler kunnen zijn?*

‘Winnaar SKG Award 2025’, foto Sander van Wettum (bron: Gebiedsontwikkeling.nu)

KLIMAATADAPTATIE & GO: *In this session, research findings from international urban climate adaption finance cases will be shared. Join, learn and discuss how international insights may translate to the Dutch context.*

PRIORITEREN IN GO: *Hoe ontwikkel je strategische afwegingskaders die beleid en politiek grip geven op het werken aan woningbouw in samenhang met andere ruimteclaims?*

GROND VOOR GO: *Voor een toekomstbestendige GO-praktijk moeten we durven sleutelen aan de onderliggende systematiek van grond en de bekostiging van gebiedsontwikkeling in Nederland. Welke hervormingen passen het best bij de uitdagingen van vandaag en morgen?*

LERENDE GO: *Kennis is key! In deze sessie geven sprekers uit de praktijk en wetenschap aan hoe je jezelf en je organisatie adaptief kunt maken door kennis onderdeel te maken van je aanpak en strategie.*

30 APRIL 2025**THEMATAFEL OMGEVINGSWET EN TRANSFORMATIEGEBIEDEN****Locatie**

Faculteit Bouwkunde, TU Delft

Moderator

Marlon Boeve

SprekersFrits Dinkla
Marlon Boeve
Fred Hobma

Frits Dinkla ging aan de hand van een casus in op ontwikkelstrategieën en de Omgevingswet. Wanneer kies je voor het inzetten van de omgevingsvergunning voor de buitenplanse omgevingsplanactiviteit (BOPA) in plaats van voor het wijzigen van het omgevingsplan? En welke ervaringen zijn hier al mee opgedaan?

27 MEI 2025**KENNISBIJEENKOMST STERKE BUURTEN****Locatie**

Amsterdam

Moderator

Céline Janssen

Sprekers

Wouter Veldhuis (*MUST Stedenbouw/voormalig Rijksadviseur*)
Abdelkader Benali (*auteur*)
Annica Brummel (*Hogeschool Arnhem Nijmegen*)
Jip Pijs (*Kickstad*)
Céline Janssen (*TU Delft/SKG*)
Anna Verbruggen (*DGBC*)
Edward van Dongen (*ERA Contour*)
Tess Broekmans (*hoogleraar TU Delft en partner Urhahn*)

Op dinsdag 27 mei kwamen opdrachtgevers, ontwerpers, bewoners en andere geïnteresseerden samen in Amsterdam Nieuw-West. De aanleiding: de afronding van het project 'Terug naar de buurt', geïnitieerd door ERA Contour en begeleid door TU Delft/SKG en bureau Kickstad. De inzet: leren van de ervaringen van bewoners in recent opgeleverde woonbuurten. Met als centrale vraag: hoe willen bewoners zelf hun leven inrichten en hoe helpt de buurt daarbij?

11 SEPTEMBER 2025**BIJEENKOMST HOLLAND METROPOLE OVER 'ALTERNATIEVE BEKOSTIGING OV-INFRA'****Locatie**

Kantoor Amvest, Amsterdam

Moderator

Geurt van Randeraat

Sprekers

Tom Daamen (*SKG/ TU Delft*),
Thomas Hoving (*MinIenW*),
diverse experts

De workshop over de kosten van klimaatadaptatie in onze steden en wijken werd georganiseerd in het kader van de Rotterdam Architectuur Maand. Klimaatrechtvaardigheid staat hoog op de agenda van Red&Blue, een consortium van academici en experts uit het veld dat zich richt op het ontwikkelen van strategieën om de Nederlandse delta klimaatbestendig in te richten. Zowel over de fysieke gevolgen van klimaatverandering moet worden nagedacht, als over de sociaal-maatschappelijke effecten van ruimtelijk beleid. Een eerlijke verdeling van de baten en lasten vormt hier een belangrijk onderdeel van.

19 SEPTEMBER 2025**KENNISBIJEENKOMST 'TOEKOMSTGERICHT RUIMTE MAKEN - HOE HEBBEN GENERATIES NA ONS NOG WAT TE KIEZEN?'****Locatie**

Faculteit Bouwkunde, TU Delft

Moderator

Co Verdaas (SKG/TU Delft/Deltacommissaris)

Peter Pelzer (TU Delft)

Sprekers

Neelke Doorn (TU Delft)

Marjolijn Haasnoot (Universiteit Utrecht/Deltares)

Mare de Wit (Nationaal Deltaprogramma)

Tobias Verhoeven (Synchroon)

Hoe maken we vandaag ruimtelijke keuzes die ook morgen nog werken? In een tijd van klimaatverandering, de energietransitie, druk op de woningmarkt en (toekomstige)onzekerheden is het cruciaal om niet alles vast te leggen, maar

juist opties open te houden. Tegelijk vraagt de werkelijkheid om richting: hoe zorgen we dat thema's als water, energie en klimaat leidend worden in onze ruimtelijke ordening — in plaats van volgend?

We trapten de eerste bijeenkomst uit deze 'toekomst-reeks' af op 19 september met te onderzoeken hoe je flexibel kunt plannen zonder besluiteloos te blijven. We combineerden inzichten uit de ethiek, planologie en praktijk en gingen in gesprek over (on)omkeerbaarheid, tijdshorizonten en de rol van publieke én private partijen. Onder leiding van Hoogleraar Gebiedsontwikkeling en Deltacommissaris Co Verdaas en Hoogleraar Planologie Peter Pelzer volgen in 2026 verdiepende bijeenkomsten.

**25 SEPTEMBER 2025
KENNISBIJEENKOMST
'VERTROUWEN'****Locatie**

Utrecht

Moderator

Erwin Heurkens (TU Delft)

Sprekers

Reann Kersenhout (SKG/TU Delft)
diverse praktijkexperts

Tijdens deze bijeenkomst plaatsten we het belang van vertrouwen in gebiedsontwikkeling onder een analytisch vergrootglas. Met inzichten uit wetenschap en praktijk verkenden we hoe vertrouwen doelgericht kan worden georganiseerd en geborgd in governance-arrangementen. Deze bijeenkomst maakte onderdeel uit van een langer traject waarvan het eindproduct een essay is, geschreven door de TU Delft.

10 OKTOBER 2025 RED&BLUE SYMPOSIUM

Locatie

Rotterdam

Moderators

Ellen van Bueren (TU Delft)

Ted Veldkamp (Hogeschool Rotterdam)

Sprekers

Jesse M. Keenan (Tulane University)

Saskia van Vuren (Deltaprogramma)

Mare de Wit (Deltaprogramma)

Detmer Koekoek (Deltaprogramma)

Op 10 oktober vond het 3^e jaarlijkse symposium van het vijfjarig onderzoekstraject Red&Blue plaats. Dit onderzoekstraject is gericht op de ontwikkeling van geïntegreerde vastgoed- en infrastructuur klimaatrisico-strategieën voor de Nederlandse delta en daarbuiten. Met een groeiende gemeenschap van wetenschappers en professionals bouwt Red&Blue actief aan een gedeeld gevoel van de maatschappelijke uitdagingen met betrekking tot klimaatrisico's.

15 OKTOBER 2025 THEMATAFEL OMGEVINGSRECHT & TRANSFORMATIEGEBIEDEN

Locatie

Delft

Moderators

Marlon Boeve (TU Delft/Universiteit Utrecht)

Fred Hobma (TU Delft)

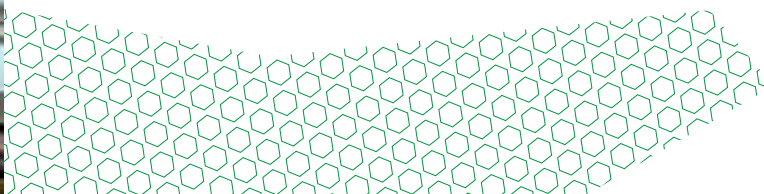
Ruda van Ravensteijn (TU Delft)

Sprekers

Laila Bouzhara (juridisch adviseur omgevingsrecht gemeente Amsterdam)

Laurine van Schie-Kooman (advocaat EBH Legal en rechter-plaatsvervanger rechtbank Amsterdam)

De Omgevingswet zet sterk in op participatie: vroegtijdig in gesprek gaan met betrokkenen, zodat plannen beter aansluiten bij de praktijk en draagvlak groeit. Maar hoe ziet dat er in de praktijk uit? Tijdens de thematafel op 15 oktober gingen we in op de ervaringen tot nu toe: hoe wordt participatie onder de Omgevingswet vormgegeven? Werkt participatie echt zoals beoogd? Draagt het bij aan versnelling van procedures? Worden bezwaar- en beroepsprocedures bijvoorbeeld daadwerkelijk minder? Samen verkenden we kansen, knelpunten en lessen uit de praktijk. Laila Bouzhara (juridisch adviseur omgevingsrecht gemeente Amsterdam) en Laurine van Schie-Kooman (advocaat EBH Legal en rechter-plaatsvervanger rechtbank Amsterdam) bespraken aan de hand van voorbeelden de ervaringen uit hun praktijk tot nu toe, gevolgd door een gesprek.

24 OKTOBER 2025 DAG VAN DE GEBIEDSONTWIKKELING

Locatie

Delft

Moderators

Erwin Heurkens (TU Delft)

Remon Rooij (TU Delft)

Sprekers

Monique van den Borne (Gemeente Lansingerland)

Anne-Wil Min (Ministerie van BZK)

Patrick Joosen (BPD)

Hoe ontwerp je een robuuste integrale gebiedsontwikkelingsvisie en -strategie voor de gemeente Lansingerland met een tijdshorizon van 50 jaar? Deze vraag stond centraal tijdens de Dag van de Gebiedsontwikkeling op 24 oktober. Dit evenement vindt twee keer per jaar plaats in het kader van het derdejaars vak 'Gebieds(her)ontwikkeling' en wordt georganiseerd door de SKG en vakcoördinatoren Erwin Heurkens (MBE) en Remon Rooij (Urbanism). Vier derdejaars bachelorstudenten presenteerden hun groepswork aan een jury bestaande uit professionals uit de publieke en private gebiedsontwikkeling: Monique van den Borne (Gemeente Lansingerland), Anne-Wil Min (Ministerie van BZK) en Patrick Joosen (BPD).

14 NOVEMBER 2025 SYMPOSIUM HAVERLEIJ

Locatie

's Hertogenbosch

Moderator

Co Verdaas (SKG/TU Delft/Deltacommissaris)

Sprekers

Eric van Winsen (*Gemeente 's Hertogenbosch*)

Willem van der Made (*lid RvC Haverleij BV, eerder gemeente 's Hertogenbosch*)

Stef Jaske (*Heijmans Vastgoed*)

Frans van den Boomen (*BPD Ontwikkeling BV*)

Sjoerd Soeters (*stedebouwkundige en architect*)

Rens Wijnakker (*FABRICations*)

Clemens Hoedjes (*Heijmans Vastgoed*)

Gido ten Dolle (*Gemeente 's Hertogenbosch*)

Steffen Nijhuis (*TU Delft*)

Tom Daamen (*SKG/TU Delft*)

Een inspirerende terugblik én blik vooruit op ontwerp, samenwerking en ruimtelijke kwaliteit — over visie, verankering en de kracht van het landschap in toekomstbestendige stedelijke ontwikkeling. De deelnemers stapten in de bus om het gebied te ervaren, samen met ontwerpers, gebiedsontwikkelaars en bewoners die er vanaf het begin bij betrokken zijn. Ter afsluiting werd een boek over Haverleij gepresenteerd, vol inzichten en perspectieven op landschapsbewuste stadsrandontwikkeling.

28 NOVEMBER 2025 KENNISBIJEENKOMST 'SOCIALE IMPACT IN GEBIEDSONTWIKKELING'

Locatie

Delft

Moderatoren

Mats Siffels (*Community of Practice Rechtvaardige Stad*)

Marthe Singelenberg (*Hogeschool van Amsterdam*)

Sprekers

Bas Verstijnen (*Heijmans*)

Dirk Osinga (*Studiosinga*)

Inara Nevskaya en Jurrien van Duijkeren (*Common Practice*)

Jeroen Ruitenbeek (*Palmbout*)

Paulien Bremmer (*Studio Paulien Bremmer*)

Céline Janssen (*TU Delft / Stichting Kennis Gebiedsontwikkeling*)

Dat sociale impact in gebiedsontwikkeling allang geen 'extraatje' meer is, bleek 28 november uit de hoge opkomst van ontwikkelaars, beleggers, onderzoekers en ontwerpers tijdens de kennisbijeenkomst op de TU Delft. Samen met de Open Oproep Ruimte voor Rechtvaardigheid van het Stimuleringsfonds organiseerde SKG een middag vol inspirerende ideeën, concrete opgaven en nieuwe tools over het bouwen aan leefbare, rechtvaardige en sociale buurten.

5 DECEMBER 2025 SKG DEELNEMERSRAAD

Locatie

Utrecht

Op 5 december vond de SKG Deelnemersraad plaats bij Synchroon in Utrecht. We keken terug op het afgelopen jaar, maar vooral ook vooruit. In een actief programma haalden we input bij onze leden op. In vier groepen zijn trends en ontwikkelingen besproken die de komende vijf jaar het vakgebied bepalen. Daarnaast spraken de leden over de kernactiviteiten van de SKG en welke rol de SKG moet pakken in het bredere kennisecosysteem rond gebiedsontwikkeling.

De komende periode zijn het beter verbinden van opgaven en het versterken van een integrale aanpak in de praktijk de grootste uitdaging. Dat vraagt om adaptieve en flexibele plannen, met oog voor toekomstige ontwikkelingen én ruimte voor nieuwe spelers. Daarbij is het essentieel om een bredere groep belanghebbenden - van partijen uit de water- en energiesector tot toekomstige bewoners en jonge professionals - bij de opgaven in gebiedsontwikkeling te betrekken.

VOORUITBLIK 2026

Rechts vindt u de voorlopige agenda van de kennisbijeenkomsten 2026 van de Leerstoel Gebiedsontwikkeling. De bijeenkomsten kennen vier doelgroepen:

- 1. Studenten, die we inzicht in de praktijk willen geven
- 2. Jonge professionals, die we willen helpen verdiepen en vernieuwen
- 3. Praktijkexperts, die we willen prikkelen en inspireren
- 4. Onderzoekers, wiens kennis we betrekken en werkzaam willen maken.

Het programma is een mix van bijeenkomsten waarbij een of meerdere van onze doelgroepen worden betrokken en/of voor worden uitgenodigd. Omdat het lerende netwerk van de SKG en de leerstoel bestaat uit bestuur, deelnemersraad, professionals (TU-alumni), redactieraad (experts) en wetenschapsraad (professoren), zullen de bijeenkomsten waar mogelijk gecombineerd en georganiseerd worden met een van deze gremia.

VOORUITZICHT 2026

4 FEBRUARI	Kennisbijeenkomst Toekomstreeks ‘Financiering van klimaatadaptatie in gebiedsontwikkeling’ (Utrecht)
2 APRIL	Dag van de Gebiedsontwikkeling, student ontmoet praktijk (Delft)
15 APRIL	Kennisbijeenkomst IPO Leernetwerk: toekomstbestendige gebiedsontwikkeling (Utrecht)
23 MEI	20ste verjaardag SKG
30 JUNI	20 jaar SKG Zomercongres Gebiedsontwikkeling (Delft)
1 JULI	Presentatie eindopdracht Academie Jonge Adviseurs GO (Amsterdam)
3 SEPTEMBER	Start nieuwe leergang Master City Developer (Rotterdam)
SEPTEMBER	Kennisbijeenkomst en bundel Publiek-private samenwerking i.s.m. PropertyNL
30 SEPTEMBER	IPO Leernetwerk, thema ‘Tussenruimte’
21 OKTOBER	Kennisbijeenkomst Toekomstreeks ‘Energieplanologie’, met Co Verdaas en Peter Pelzer i.s.m. CaSS (Den Haag)
28-29 OKTOBER	Annual Symposium Red&Blue (Delft)
OKTOBER	Dag van de GO, student ontmoet praktijk (Delft)
NOVEMBER	Boekpresentatie Leerboek Gebiedsontwikkeling
DECEMBER	Promotieceremonie Simon van Zoest en bijeenkomst ‘Alternatieve bekostiging OV-infra’ (Delft)
4 DECEMBER	SKG Deelnemersraad

Bijeenkomsten SKG Kring van Adviseurs: 15 SEPTEMBER, 5 NOVEMBER, 15 DECEMBER

Tom Daamen, Marlon Boeve, Co Verdaas

ACTIVITEITEN TOM DAAMEN

- Spreker tijdens de startbijeenkomst van de Bestuursovereenkomst Pampus binnen het programma Almere 2.0, 27 januari, Almere
- Organisator en moderator van het SKG Jaarcongres Gebiedsontwikkeling 'Nieuw Vertrouwen', 27 maart, Amersfoort
- Medeorganisator en panellid tijdens de expertbijeenkomst *Water in Gebiedsontwikkeling*, georganiseerd in samenwerking met Koninklijke Heijmans, 3 juni, Delft
- Spreker tijdens het Strategie-evenement van woningcorporatie Portaal, 10 juni, Biezenmortel
- Moderator tijdens de Masterclass *Publiek-Private Samenwerking* van de Spryg Real Estate Academy, 26 juni, Rotterdam
- Moderator tijdens het jaarlijkse symposium van Red&Blue, 10 oktober, Rotterdam
- Moderator tijdens het Executive Dinner van het Nationaal Programma Stedelijke Transformatie, 17 november, Leusden
- Moderator voor het Bestuurlijk Overleg van de Herontwikkelingscoalitie Lombardijen, 18 november, Rotterdam

ACTIVITEITEN MARLON BOEVE

- Spreker Technische Briefing Tweede Kamer Commissie Volkshuisvesting en Ruimtelijke ordening, *Regeldruk bij woningbouw en in de ruimtelijke ordening*, 12 maart, Den Haag
- Organisator, moderator, *Van stikstof tot milieuzonering: onderzoeksverplichtingen en de woningbouwopgave in het omgevingsrecht*, SKG Jaarcongres Gebiedsontwikkeling 2025, 27 maart, Amersfoort
- Gespreksleider en organisator, Thematafel Omgevingsrecht & Transformatiegebieden (4): *Omgevingsplan of Bopa*, SKG/TU Delft, 30 april, Delft
- Moderator Leergang Bodem, VMR bijeenkomst, 15 mei 2025
- Spreker en gespreksleider, *Omgevingsverordening: naar provinciale regie voor een integrale gebiedsgerichte aanpak?*, Symposium Vereniging voor Milieurecht, 11 juni, Utrecht
- Spreker European Environmental Law Forum Congres 2025, *Designing for Uncertainty: Legal Flexibility through Temporality for Climate Adaption in Spatial Planning*, 11 sept, Gent
- Moderator bijeenkomst Vereniging voor Milieurecht, *Schaarse Milieuruimte*, 30 september, Utrecht
- Gespreksleider Thematafel Omgevingsrecht & Transformatiegebieden (5) – *Participatie onder de Omgevingswet*, 15 oktober, Delft
- Spreker en deelnemer, Platform of Experts in Planning Law meeting 2025 - *Access to land for public projects with societal urgency*, 23 oktober, Delft

- Moderator sessie *Terug naar de Buurt!- learning for socially resilient neighbourhoods*, BK Festival Resilient Neighbourhoods, 30 oktober, Delft
- Spreker Brabantse studiedag Omgevingsveiligheid 2025, *De rol van de Omgevingswet bij grote ruimtelijke opgaven*, 6 november, Eindhoven
- Jurylid *Aan de slag met de Omgevingswet* Trofee 2025
- Benoemd tot Academisch Directeur van de Master City Developer (MCD)

ACTIVITEITEN CO VERDAAS

- Organisator en dagvoorzitter van het SKG Jaarcongres Gebiedsontwikkeling 2025 'Nieuw vertrouwen' op 27 maart, Amersfoort
- Bijdrage aan een strategische sessie van het Executive Committee van Alliander over ruimtelijke opgaven, 20 januari
- Lid van de jury van de Rotterdam-Maaskantprijs
- Inleiding verzorgd tijdens het Groeneveldberaad, 10 april
- Diverse bijdragen aan het Deltaprogramma 2025 en het debat over Water en Bodem Sturend
- Spreker tijdens de kennisreeks *Regie in Gebiedsontwikkeling*, 16 september, Delft
- Lezing over het Deltaprogramma en de ruimtelijke inrichting van Nederland, 30 oktober
- Actieve betrokkenheid bij het onderzoeksprogramma Red&Blue
- Opstart van het Action Program Delta's in de tweede helft van 2025, in opdracht van het College van Bestuur van de TU Delft
- Diverse publicaties en bijdragen op [Gebiedsontwikkeling.nu](https://gebiedsontwikkeling.nu) over gebiedsontwikkeling, ruimtelijke ordening, investeringsagenda's en publiek-private samenwerking
- Bijdragen aan kennisbijeenkomsten, congressen en netwerkactiviteiten van SKG, TU Delft en externe partners

2.2 ONDERZOEK

PROMOTIEONDERZOEK AANTASTING VAN BESTAANDE RECHTEN IN DUURZAME GEBIEDSONTWIKKELING – RUDA VAN RAVENSTEIJN

De druk op de schaarse ruimte in Nederland neemt toe. Opgaven als woningbouw, energietransitie, klimaatadaptatie en natuurherstel vragen om ruimte en botsen geregeld met bestaande functies en rechten. Het realiseren van nieuwe functies of het behalen van een bepaalde omgevingskwaliteit betekent in de praktijk soms dat bestaande activiteiten moeten worden beperkt, aangepast of verplaatst.

In haar promotieonderzoek onderzoekt Ruda van Ravensteijn hoe het omgevingsrecht omgaat met deze spanning. Welke instrumenten bestaan er om rechtmatig toegekende rechten in te perken of in te trekken? Hoe worden deze in de praktijk toegepast? Hoe kunnen we de (milieu)ruimte herverdelen? En waar lopen overheden en initiatiefnemers tegen grenzen aan?

Aan de hand van casestudies verbindt zij juridische analyse met praktijkervaringen. Heeft u voorbeelden, dilemma's of ervaringen met het aantasten van bestaande rechten in gebiedsontwikkeling? Dan komt zij graag met u in contact via g.a.h.m.vanravensteijn@tudelft.nl

PROMOTIEONDERZOEK ALTERNATIEVE BEKOSTIGING INFRASTRUCTUUR – SIMON VAN ZOEST

Promovendus Simon van Zoest legt momenteel de laatste hand aan zijn proefschrift over de implementatie van alternatieve bekostiging van stedelijke infrastructuur. Op basis van casusonderzoek in het buitenland en in de Nederlandse Brainportregio ontwikkelt hij een nieuw perspectief op zogeheten post-development value capture: bijdragen van bestaande baathebbers aan nieuwe infrastructuurprojecten. Zijn onderzoek laat zien dat de implementatie hiervan niet zozeer draait om top-down sturing, maar om collectieve actie en institutionele verandering, waarbij ook de rollen van private partijen en overheid verschuiven. In 2025 voerde hij onder meer zijn laatste studie uit, naar de bereidheid van institutionele beleggers om bij te dragen aan stedelijke infrastructuur. Naar verwachting verdedigt hij zijn proefschrift in 2026.

PROMOTIEONDERZOEK VERTROUWEN IN SAMENWERKINGSVERBANDEN

- REANN KERSENHOUT

Reann Kersenhout doet promotieonderzoek aan de TU Delft (Leerstoel Gebiedsontwikkeling) naar vertrouwen in publiek-private samenwerkingen en de sturing van relationele processen in gebiedsontwikkeling. Haar onderzoek richt zich op het vertalen van vertrouwen – een gelaagd en moeilijk grijpbaar fenomeen – naar een vorm die bruikbaar is voor de praktijk van gebiedsontwikkeling. Zij ontwikkelt daarbij conceptuele en methodologische handvatten om vertrouwen te analyseren, te meten en doelgericht te versterken binnen complexe samenwerkingen. In het kader van het Programma Stedelijke Transformatie voerde zij het afgelopen jaar onderzoek uit naar de meerwaarde en condities van vertrouwen in de praktijk van gebiedstransformaties. De resultaten hiervan worden in het voorjaar van 2026 gepubliceerd.

PROMOTIEONDERZOEK PUBLIEK-PRIVATE SAMENWERKING

- PAUL VAN DEN BRAGT

Na de kredietcrisis verdween publiek-private samenwerking (PPS) in de gebiedsontwikkeling in Nederland grotendeels naar de achtergrond. De afgelopen jaren is de interesse in PPS echter weer toegenomen, mede door de toenemende complexiteit in gebiedsontwikkeling. Hoewel Nederland een lange traditie kent op het gebied van PPS, is er nog altijd beperkt inzicht in de factoren die het succes van deze samenwerkingen verklaren.

Tegelijkertijd roept PPS vragen op over spanningen tussen gemeenschappelijke waarden. Hoe waarborg je bijvoorbeeld transparantie en democratische legitimiteit in een joint venture (GEM), waarin de lokale politiek juist bewust op afstand wordt geplaatst om efficiëntie en voortgang te bevorderen?

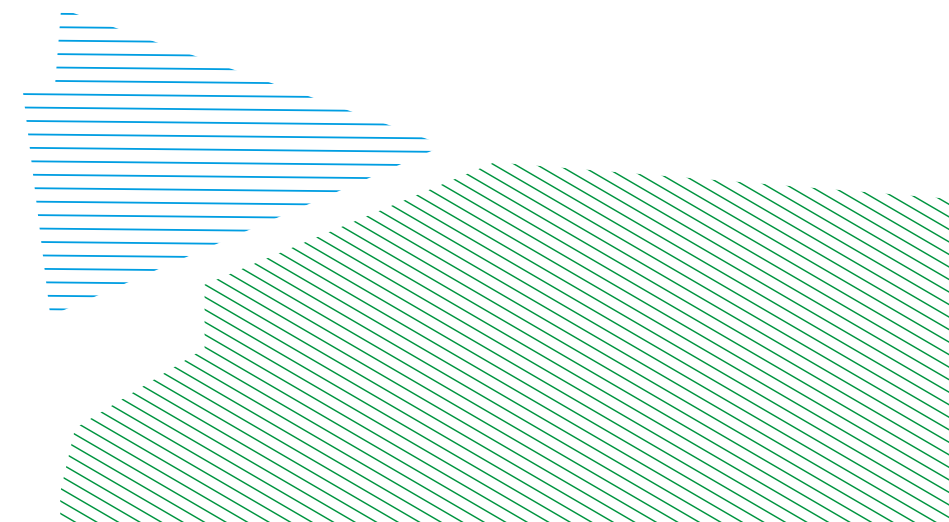
In zijn promotieonderzoek onderzoekt Paul welke factoren bijdragen aan succesvolle publiek-private samenwerkingen. Centraal staat de vraag hoe deze samenwerkingen gemeenschappelijke waarden nastreven en omgaan met de spanningen die tussen deze waarden kunnen ontstaan.

Eind 2025 besloot Paul van den Bragt zijn promotieonderzoek niet voort te zetten. Sinds november 2025 werkt Paul als planoloog bij de gemeente Amsterdam.

PROMOTIEONDERZOEK STEDELIJKE GEBIEDSTRANSFORMATIES

- SASKIA BEER

Stedelijke gebiedstransformaties – zoals de herontwikkeling van verouderde bedrijventerreinen of kantoorlocaties – vinden vaak plaats in sterk gefragmenteerde omgevingen met veel verschillende grondeigenaren en betrokken partijen. Dit maakt samenwerking noodzakelijk, maar ook complex: onderliggende rationaliteiten zoals efficiëntie, effectiviteit en democratische legitimiteit botsen regelmatig. Dit promotieonderzoek onderzoekt hoe zulke spanningen kunnen worden overbrugd in stedelijke transformatieprocessen met een hoge mate van fragmentatie en onderlinge afhankelijkheid. Het onderzoek laat zien hoe aanpassingen in spelregels en governance-arrangementen kunnen bijdragen aan nieuwe gedeelde normen, veranderende percepties en stabielere samenwerking. Op basis van een diepgaande case study van de transformatie van Amstel III in Amsterdam, aangevuld met een breder vergelijkend casusonderzoek, ontwikkelt het onderzoek het concept effective legitimacy: een situatie waarin effectiviteit en legitimiteit elkaar versterken binnen complexe samenwerkingsprocessen.

2.3 KORTLOPEND ONDERZOEK EN PROJECTEN

IPO (INTERPROVINCIAAL OVERLEG) - RIA LEERNETWERK

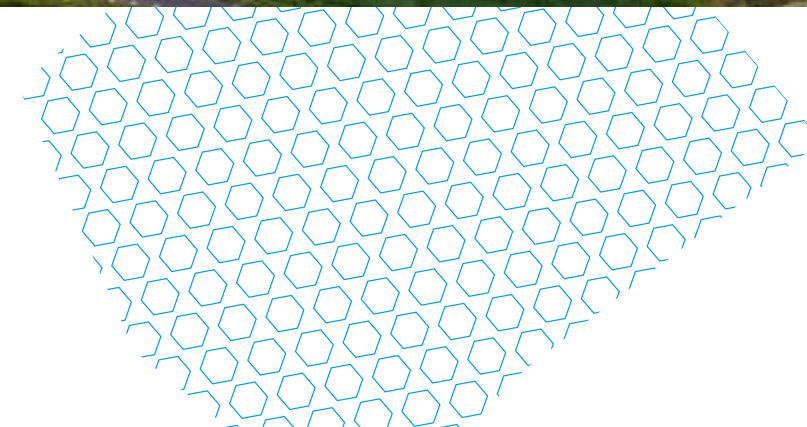
Er komt momenteel veel op de provincies af. Naast de Ruimtelijke Voorstellen en Arrangementen, is er ook de behoefte om de thematiek rondom de Regionale Investeringsagenda (RIA) te verkennen, verder uit te werken tot een gecoördineerde werkwijze en deze onder de aandacht te brengen binnen de bestuurlijke IPO-gremia. De Kring van Provinciesecretarissen heeft daarom besloten om naast de bestaande Leerkringen, begin 2024 ook van start te gaan met het IPO-RIA leernetwerk, om samen de RIA-thematiek te verkennen aan de hand van praktijkvoorbeelden. In april 2025 vond een afrondende bijeenkomst met als casus het NOVEX-gebied North Sea Port District, een samenwerking tussen Nederland en Vlaanderen.

Daarnaast heeft het IPO leernetwerk een doorstart gemaakt en staan de komende zes bijeenkomsten in het teken van toekomstbestendige gebiedsontwikkeling met diverse thema's, waaronder publiek private samenwerking, lerend evalueren, bestuurlijke samenwerking en vertrouwen, en data en digitalisering.

In december 2025 is er afgetrapt met een startbijeenkomst over klimaatadaptief bouwen met een inleiding door Co Vedaas en een tweetal casusbesprekingen: de Regionale Sponsstrategie Zwolle en het Dijkverbeteringsproject Eemshaven-Delfzijl.

RIJKSSTURINGSKOMPAS

In opdracht van het Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) is er in september 2024 gestart met een onderzoek naar Rijkssturing bij grootschalige woningbouwlocaties. Met de komst van de NOVEX-gebieden en het aanwijzen van grootschalige woningbouwlocaties raakt het Rijk weer nadrukkelijk betrokken bij langjarige gebiedsontwikkelingen. Momenteel is er echter nog geen duidelijke manier om te beoordelen of Rijkssturing noodzakelijk en wenselijk is, en hoe deze sturing vervolgens kan worden vormgegeven. Onder leiding van Co Verdaas en Tom Daamen, hebben Wendy de Hoog en promovendi Paul van den Bragt en Reann Kersenhout een Rijkssturingskompas

ontwikkeld, bedoeld om de Rijksoverheid te helpen oriënteren op en sturing te geven aan complexe gebiedsopgaven. Daarbij gaat het niet om een vragenlijst waar een eenduidig antwoord uitkomt met de ‘juiste’ mate van Rijksbetrokkenheid bij iedere gebiedsontwikkeling. Sturing geven is immers een continu proces en wat voor een gebiedsopgave passend is, is van vele zaken afhankelijk. De empirie is daarin leidend: wat is in het gebied de feitelijke stand van zaken en welke Rijkssturing is dan logisch en gewenst? Het Rijkssturingskompas helpt zo de impliciete en expliciete afwegingen voor Rijkssturing zichtbaar te maken aan de hand van een aantal structurerende en reflectieve vragen.

CORPORATIES & GO

In maart 2025 is het ontwikkeltraject ‘Versterking van de rol van corporaties in gebiedsontwikkeling’ afgerond. Dit traject werd uitgevoerd door de Leerstoel Gebiedsontwikkeling in samenwerking met Aedes en Vincent Gruis (hoogleraar Housing Management, TU Delft). Het onderzoek richtte zich op de vraag hoe woningcorporaties hun rol in gebiedsontwikkeling beter kunnen duiden en uitvoeren, juist nu ruimtelijke, maatschappelijke en volkshuisvestelijke opgaven steeds meer samenkomen. De resultaten hebben geleid tot de ontwikkeling van een zelfinzichtinstrument dat corporaties ondersteunt bij het verkrijgen van inzicht in de competenties die nodig zijn voor gebiedsgericht werken.

Dit model onderscheidt drie invalshoeken: organisatiegericht, persoongericht en gebiedsgericht. Daarmee biedt het concrete handvatten voor zowel strategische beleidsvorming als de ontwikkeling van teams en individuen binnen de organisatie. Tijdens het traject werd duidelijk dat het vooral draait om een goede balans tussen doel, middel en rol. Vanuit de huidige en passende rol kunnen corporaties hun competenties gericht ontwikkelen. Dit vraagt om afstemming, zowel intern binnen de organisatie als extern met andere partijen in de gebiedscoalitie. Competenties zijn daarmee niet alleen een interne aangelegenheid, maar vormen ook een brug naar samenwerking met andere betrokkenen in het gebiedsproces.

STEDELIJKE RINGWEGEN EN RUIMTELIJKE ONTWIKKELING (SRRO)

In 2024 is het Kennis- en Innovatieplatform Stedelijke Ringwegen & Ruimtelijke Ontwikkeling (SRRO) opgericht, een initiatief van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, DIMI, de Leerstoel Gebiedsontwikkeling van de TU Delft en de Vereniging Deltametropool. Het platform richt zich op het verkennen van het ontwikkelingspotentieel van strategische locaties langs drukke stedelijke ringwegen, waarbij ruimtelijke, sociale en economische waarden integraal worden meegenomen. De Leerstoel Gebiedsontwikkeling heeft binnen dit programma een actieve rol vervuld in twee afgeronde casussen: de A12- en spoorzone en de A16 Oostflank in Rotterdam. In samenwerking met ontwerp- en economische adviesbureaus, en voornamelijk publieke partners uit

de betreffende gebieden, zijn via waardendiscussies en ontwerpend onderzoek toekomstscenario's ontwikkeld en mogelijke samenwerkingsverbanden verkend. De inzichten en aanbevelingen uit het SRRO-traject zijn gebundeld in de publicatie 'Afslag Meerwaarde', die op 17 april 2025 werd gepresenteerd. Tijdens deze bijeenkomst werden de eerste exemplaren overhandigd aan Kees van der Burg, directeur-generaal Mobiliteit van het ministerie van IenW, en Fahid Minhas, directeur van de NEPROM.

GRONDBESCHIKBAARHEID

Nederland staat voor urgente en uitdagende ruimtelijke opgaven om het land duurzaam en toekomstbestendig (her)in te richten. Verschillende opgaven 'strijden' om onze schaarse ruimte. Er is ruimte nodig voor onder andere de energietransitie, klimaatadaptatie, defensie, mobiliteit en woningbouw. Het grondbeleid is een belangrijk onderdeel binnen het sturingsvermogen van de Rijksoverheid om richting te geven aan en ruimte te reserveren voor de nationale ruimtelijke opgaven. De hiervoor geldende wet- en regelgeving biedt een instrumentarium om het grondgebruik in Nederland in een gewenste - duurzame, toekomstbestendige, slimme en/of innovatieve - richting te laten bewegen. Veranderingen in het grondgebruik voltrekken zich echter maar langzaam en eigendomsverhoudingen op de grondmarkt en grondprijzen zijn vaak een belemmerende en/of vertragende factor in gebiedsontwikkeling.

Landelijk werkt het Rijk momenteel aan de modernisering van het grondbeleid en lopen er meerdere onderzoeken naar grondbeschikbaarheid en het instrumentarium dat gebruikt kan worden. Het onderzoek Grondbeschikbaarheid, een samenwerking tussen TU Delft, SKG, Radboud Universiteit en Universiteit Utrecht, is daar onderdeel van. Het doel van dit onderzoek is om inzicht te krijgen in de wijze waarop de Rijksoverheid met grondbeleid en grondeigendom kan sturen op de nodige integratie én uitvoering van samenhangende nationale ruimtelijke opgaven.

MAPPING FOR CLIMATE RESILIENCE

In het project 'Mapping for Climate Resilience: a Collaborative Approach in Rotterdam' werkte postdoc onderzoeker Céline Janssen samen met onderzoekers aan de Erasmus Universiteit aan het ophalen van bewonersperspectieven op klimaatinterventies in wijken van Rotterdam-Zuid. Door te verkennen hoe kwalitatieve informatie vanuit bijvoorbeeld storytelling zich verhoudt tot bestaand kaartmateriaal over klimaatrisico's, versterkte het project dialogen tussen bewoners en corporaties, gemeenten en ontwikkelaars. Het kortlopende onderzoek ontving Kickstarter financiering vanuit het [Resilient Delta Initiative](#).

TERUG NAAR DE BUURT

In 2024 en 2025 werkte SKG samen met partner ERA Contour aan Terug naar de Buurt: een praktijkgericht onderzoek naar een systematische aanpak om sociale duurzaamheid in buurten te evalueren. Het project bouwde voort op het promotieonderzoek van Céline Janssen, de eerste SKG-promovenda, dat zij begin 2024 afrondde aan de TU Delft. Daarmee fungeert de publicatie niet alleen als reflectie op het onderzoek, maar ook als praktische handleiding voor ontwikkelaars, woningcorporaties, social designers, gemeenten en andere stadsmakers die met de belangrijkste inzichten zelf aan de slag willen.

Op 27 mei 2025 vond in Amsterdam de 'Sterke buurtendag' plaats waar SKG en ERA Contour de belangrijkste inzichten uit dit onderzoek deelden. Ook reikten de onderzoekers inspirerende verhalen en praktische tools aan om zelf met dit thema aan de slag te gaan.

De publicatie '[Terug naar de Buurt! Leren en evalueren voor sociale duurzaamheid via de capability-benadering](#)' is in het najaar van 2025 gepubliceerd. Het boekje is geschreven door postdoc-onderzoeker Céline Janssen en uitgegeven door de SKG.

2.4 PUBLICATIES

PUBLICATIES CO VERDAAS

Op Gebiedsontwikkeling.nu

- J.C. Verdaas (2025), Vertrouwen in gebiedsontwikkeling: randvoorwaarde voor resultaat, 6 maart, GO.nu. <https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/vertrouwen-in-gebiedsontwikkeling-randvoorwaarde-voor-resultaat/>
- J.C. Verdaas (2025), Publiek-private samenwerking anno 2025: oude lessen in de nieuwe maatschappelijke context, 21 maart, GO.nu. <https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/pps-anno-2025-oude-lessen-in-de-nieuwe-maatschappelijke-context/>
- J.C. Verdaas (2025), Hoe nemen we verantwoordelijkheid voor de toekomst? Dilemma's bij de grote verbouwing van Nederland, 28 augustus, GO.nu. <https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/hoe-nemen-we-verantwoordelijkheid-voor-de-toekomst-dilemmas-bij-de-grote-verbouwing-van-nederland/>
- J.C. Verdaas (2025), Tussen samenhang en sectoren: de passende spelregels voor gebiedsontwikkeling, 7 oktober, GO.nu. <https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/tussen-samenhang-en-sectoren-de-passende-spelregels-voor-gebiedsontwikkeling/>
- J.C. Verdaas (2025), Participatie bij een grote verbouwing, 8 oktober, GO.nu. <https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/participatie-bij-een-grote-verbouwing/>
- J.C. Verdaas (2025), Nota Ruimte: naar een gedeeld beeld over de toekomst van onze leefomgeving, 28 oktober, GO.nu. <https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/nota-ruimte-naar-een-gedeeld-beeld-over-de-toekomst-van-onze-leefomgeving/>

PUBLICATIES MARLON BOEVE

- M.N. Boeve en F.A.G. Groothuijse (2025), Regeldruk in het omgevingsrecht: Beheers het onuitroeibare, in: Parlement & Wetenschap. https://pure.tudelft.nl/ws/portalfiles/portal/241004288/Regeldruk_bij_woningbouw_en_in_de_ruimtelijke_ordering.pdf
- K.J. de Graaf, H.D. Tolsma, L.S. Braaksma, M.N. Boeve en G.A.H.M. van Ravensteijn (2025), Juridische mogelijkheden om Chemours (gedeeltelijk) stil te leggen: Een onderzoek naar de haalbaarheid van de bestuursrechtelijke en de privaatrechtelijke mogelijkheden voor de (bestuursorganen van de) provincie Zuid-Holland https://pure.tudelft.nl/ws/portalfiles/portal/238793754/250110_Juridisch_onderzoek_stilleggen_Chemours_door_PZH_-_RuG_TU_Delft.pdf
- M. N. Boeve, A. van Helden en D. Korsse (2025), Introductie instrument omgevingsverordening. In M.N. Boeve, R. Frins, & P. van der Lee (red.), De omgevingsverordening: een hernieuwd instrument voor regulering van de fysieke leefomgeving (pp. 15-46). Boom Juridische Uitgevers. <https://research.tudelft.nl/en/publications/introductie-instrument-omgevingsverordening/>
- N. Teesing, M.N. Boeve, R. Frins en P. van der Lee, P. (red.) (2025), De omgevingsverordening: een hernieuwd instrument voor regulering van de fysieke leefomgeving. Boom Juridische Uitgevers. <https://research.tudelft.nl/en/publications/de-omgevingsverordening-een-hernieuwd-instrument-voor-regulering/>
- M.N. Boeve (2025), Commentaar bij uitspraak 'Inpassingsplan 'Zuid-West, 380 kV-west'. In A. G. A. Nijmeijer, F. A. G. Groothuijse, & H. C. W. M. Moesker (Eds.), Bouwrechtpijlers Publiekrecht (pp. 317-337). Instituut voor Bouwrecht (IBR). <https://research.tudelft.nl/en/publications/>

[commentaar-bij-uitspraak-inpassingsplan-zuid-west-380-kv-west/](#)

Op Gebiedsontwikkeling.nu

- T.A. Daamen, J.C. Verdaas en M.N. Boeve (2025), Vertrouwen in gebiedsontwikkeling: randvoorwaarde voor resultaat, 6 maart, GO.nu. <https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/vertrouwen-in-gebiedsontwikkeling-randvoorwaarde-voor-resultaat/>
- T.A. Daamen, J.C. Verdaas en M.N. Boeve (2025), Tussen samenhang en sectoren: de passende spelregels voor gebiedsontwikkeling, 7 oktober, GO.nu. <https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/tussen-samenhang-en-sectoren-de-passende-spelregels-voor-gebiedsontwikkeling/>
- G.A.H.M. van Ravensteijn en M.N. Boeve (2025), Spelregels in GO: tijd voor meer flexibiliteit door tijdelijkheid?, 30 oktober, GO.nu. <https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/spelregels-in-go-tijd-voor-meer-flexibiliteit-door-tijdelijkheid/>
- M.N. Boeve, F.A.M. Hobma en G.A.H.M. van Ravensteijn (2025), Participatie onder de Omgevingswet: worstelingen in de praktijk, 6 november, GO.nu. <https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/participatie-onder-de-omgevingswet-worstelingen-in-de-praktijk/>

PUBLICATIES TOM DAAMEN

- A. Mehvar, Z. Taylor, T.A. Daamen, A. Bruggen en E. van Bueren (2025), Toward Integrated Urban Climate Risk Management: Reflections on a Transdisciplinary Knowledge Approach for the Dutch Delta. *Journal of City Climate Policy and Economy*, 4(1), 202-225. <https://doi.org/10.3138/jccpe-2024-0037>
- S.E. Beer, W.J. Verheul, T.A. Daamen, E.W.T.M. Heurkens en M. Hoorn (red.) (2025), Stedelijke Gebiedstransformatie: Strategisch sturen in de veranderende stad. Platform 31. <https://research.tudelft.nl/en/publications/stedelijke-gebiedstransformatie-strategisch-sturen-in-de-verander/>
- S. Nijhuis en T.A. Daamen (2025), Stadsranden van de toekomst. Lessen en perspectieven voor nieuwe gebiedsontwikkelingen. *Landgoed Haverleij. Landschappelijk wonen in de stadsrand* (pp. 174-187). Jap Sam Books. <https://research.tudelft.nl/en/publications/stadsranden-van-de-toekomst-lessen-en-perspectieven-voor-nieuwe-ge/>
- T.A. Daamen en P. van den Bragt (2025), Het 'hoe' van landschapsbewuste stadsrandontwikkeling. Organisatie, samenwerking en financiering. *Landgoed Haverleij. Landschappelijk wonen in de stadsrand* (pp. 154-173). Jap Sam Books.
- S. van Zoest en T.A. Daamen (2025), Private funding contributions for public infrastructure: Explaining implementation efforts in Brainport Eindhoven. *Cities*, 165, Article 106169. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2025.106169>
- S. Nijhuis, T.A. Daamen en R. Plooi (2025), Inleiding. *Landgoed Haverleij. Landschappelijk wonen in de stadsrand* (pp. 174-187). Jap Sam Books. https://pure.tudelft.nl/ws/portalfiles/portal/261571748/nijhuis_daamen_plooi_2025_Inleiding_Landgoed_Haverleij_als_voorbeeld_van_landschapsbewuste_

[stadsrandontwikkeling.pdf](#)

- E. W. T. M. Heurkens, T.A. Daamen (2025), Financieren, bekostigen en investeren. In S. Beer, W. J. Verheul, T. Daamen, E. Heurkens, & M. Hoorn (red), Stedelijke Gebiedstransformatie: Strategisch sturen in de veranderende stad (pp. 78-95). Platform 31. <https://pure.tudelft.nl/ws/portalfiles/portal/243088618/Stedelijke-Gebiedstransformatie-1744894352-1.pdf>
- M. Berkers, J.J. de Boer, E. Buitelaar, R. Cavallo, T.A. Daamen, P. Gerretsen, M. Harteveld, J.T. Hinterleitner, F.L. Hooimeijer, H.J. van der Linden en R. van de Wouden (2025), City of the Future: Ten design strategies for one square kilometre in five cities. In M. Hertogh, & F. Hooimeijer (Eds.), Building Futures: Integrated design strategies for infrastructures and urban environments (pp. 174-183). Delft University of Technology. https://pure.tudelft.nl/ws/portalfiles/portal/266440893/City_of_the_Future_Ten_design_strategies_for_one_square_kilometre_in_five_cities.pdf/

Op Gebiedsontwikkeling.nu

- T.A. Daamen, J. C. Verdaas en M.N. Boeve (2025), Vertrouwen in gebiedsontwikkeling: randvoorwaarde voor resultaat, 6 maart, GO.nu. <https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/vertrouwen-in-gebiedsontwikkeling-randvoorwaarde-voor-resultaat/>
- T. Stauttner en T.A. Daamen (2025), Samenwerken is ruilen voor het beste resultaat, 18 maart, GO.nu. <https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/samenwerken-is-ruilen-voor-het-beste-resultaat/>
- T.A. Daamen, J. C. Verdaas en M.N. Boeve (2025), Tussen samenhang en sectoren: de passende spelregels voor gebiedsontwikkeling, 7 oktober, GO.nu. <https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/tussen-samenhang-en-sectoren-de-passende-spelregels-voor-gebiedsontwikkeling/>

[voor-gebiedsontwikkeling/](#)

- T.A. Daamen en J.C. Verdaas (2025), Nota Ruimte: naar een gedeeld beeld over de toekomst van onze leefomgeving, 28 oktober, GO.nu. <https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/nota-ruimte-naar-een-gedeeld-beeld-over-de-toekomst-van-onze-leefomgeving/>
- T.A. Daamen en J. Smit (2025), Vijf lessen om door te pakken op de bekostiging van infrastructuur, 4 november, GO.nu. <https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/vijf-lessen-om-door-te-pakken-op-de-bekostiging-van-infrastructuur/>
- Z. Taylor en T.A. Daamen (2025), Verstedelijking in een veranderend klimaat: in de VS gaat de beweging noordwaarts, 17 november, GO.nu. <https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/verstedelijking-in-een-veranderend-klimaat-in-de-vs-gaat-de-beweging-noordwaarts/>
- J. Fraune, P. van den Bragt en T.A. Daamen (2025), Haverleij: de lessen van 25 jaar samenwerking in de stadsrand, 18 december, GO.nu. <https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/haverleij-de-lessen-van-25-jaar-samenwerking-in-de-stadsrand/>

PUBLICATIES PAUL VAN DEN BRAGT

- P. van den Bragt en J. Hinterleitner (2025), Wonen in een kasteel. Ervaring, identiteit en egeenschap van bewoners. *Landgoed Haverleij. Landschappelijk wonen in de stadsrand* (pp. 154-173). Jap Sam Books.
- T.A. Daamen en P. van den Bragt (2025), Het 'hoe' van landschapsbewuste stadsrandontwikkeling. Organisatie, samenwerking en financiering. *Landgoed Haverleij. Landschappelijk wonen in de stadsrand* (pp. 154-173). Jap Sam Books.

Op Gebiedsontwikkeling.nu:

- P. van den Bragt (2025), Publiek-private samenwerking anno 2025: oude lessen in de nieuwe maatschappelijke context, 21 maart, GO.nu. <https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/pps-anno-2025-oude-lessen-in-de-nieuwe-maatschappelijke-context/>
- P. van den Bragt (2025), PPS is terug van weggeweest: we zijn op zoek naar de lessen uit jouw praktijk, 5 juni, GO.nu <https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/pps-is-terug-van-weggeweest-we-zijn-op-zoek-naar-de-lessen-uit-jouw-praktijk/>
- P. van den Bragt en R.D.S. Kersenhout (2025), Leren van 35 jaar PPS: balanceren tussen zekerheid en flexibiliteit, 22 oktober, GO.nu. <https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/leren-van-35-jaar-pps-balanceren-tussen-zekerheid-en-flexibiliteit/>
- P. van den Bragt en R.D.S. Kersenhout (2025), Hoe publiek en privaat samen impasses doorbreken, de ervaringen van Gnephoeck, 27 oktober, GO.nu. <https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/hoe-publiek-en-privaat-samen-impasses-doorbreken-de-ervaringen-van-gnephoeck/>
- P. van den Bragt en R.D.S. Kersenhout (2025), Rijnpark Arnhem: van oude spoorzone naar nieuwe stadswijk via een bouwclaim-light aanpak, 24 november, GO.nu. <https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/rijnpark-arnhem-van-oude-spoorzone-naar-nieuwe-stadswijk-via-een-bouwclaim-light-aanpak/>
- P. van den Bragt (2025), GO.nu. J. Fraune, P. van den Bragt en T.A. Daamen (2025), Haverleij: de lessen van 25 jaar samenwerking in de stadsrand, 18 december, GO.nu. <https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/haverleij-de-lessen-van-25-jaar-samenwerking-in-de-stadsrand/>

PUBLICATIES SIMON VAN ZOEST

- S. van Zoest en T.A. Daamen (2025), Private funding contributions for public infrastructure: Explaining implementation efforts in Brainport Eindhoven. *Cities*, 165, Article 106169. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2025.106169>

PUBLICATIES WENDY DE HOOG**Op Gebiedsontwikkeling.nu:**

- W. de Hoog (2025), GO Zomertour 2025 #3: Senakw in Vancouver: inheemse cultuur als brug tussen het verleden en de toekomst, 11 augustus, GO.nu. <https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/go-zomertour-2025-3-senakw-in-vancouver-inheemse-cultuur-als-brug-tussen-het-verleden-en-de-toekomst>

PUBLICATIES REANN KERSENHOUT**Op Gebiedsontwikkeling.nu**

- R.D.S. Kersenhout (2025), Zelfinzicht is de sleutel voor passende rol woningcorporaties in gebiedsontwikkeling, 14 maart, GO.nu. <https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/zelfinzicht-is-de-sleutel-voor-passende-rol-woningcorporaties-in-gebiedsontwikkeling/>
- R.D.S. Kersenhout, J. Hinterleitner en H. de Boer (2025), Op zoek naar maatschappelijke meerwaarde bij de stedelijke snelweg, 29 april, GO.nu. <https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/het-werkelijke-leven-in-de-buurt-achterhalen-is-een-ontdekkingstocht/>
- P. van den Bragt en R.D.S. Kersenhout (2025), Leren van 35 jaar PPS: balanceren tussen zekerheid en flexibiliteit, 22 oktober, GO.nu. <https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/leren-van-35-jaar-pps-balanceren-tussen-zekerheid-en-flexibiliteit/>
- P. van den Bragt en R.D.S. Kersenhout (2025), Hoe

publiek en privaat samen impasses doorbreken, de ervaringen van Gnephoek, 27 oktober, GO.nu. <https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/hoe-publiek-en-privaat-samen-impasses-doorbreken-de-ervaringen-van-gnephoek/>

- P. van den Bragt en R.D.S. Kersenhout (2025), Rijnpark Arnhem: van oude spoorzone naar nieuwe stadswijk via een bouwclaim-light aanpak, 24 november, GO.nu. <https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/rijnpark-arnhem-van-oude-spoorzone-naar-nieuwe-stadswijk-via-een-bouwclaim-light-aanpak/>

PUBLICATIES CÉLINE JANSSEN

- C. Janssen, J. S. C. M. Hoekstra en M. Gentili (2025), Strengthening Capabilities: Generating Trust in Inclusive Planning Processes . In Trustmaking: A guidebook on youth empowerment in urban transformation (pp. 73-81). NAI Rotterdam. https://pure.tudelft.nl/ws/portalfiles/portal/269347895/250825_First_Proofreading_Janssen_et.al..pdf
- B. Kimhur en C. Janssen (2025), Designing for Values - How the Capability Approach can help. Delft University of Technology. <https://doi.org/10.4233/uuid:e73bc5f7-2f58-475b-8462-6d753d373fd8>

Op Gebiedsontwikkeling.nu

- C. Janssen en R.D.S. Kersenhout (2025), Het werkelijke leven in de buurt achterhalen is een ontdekkingstocht, 24 maart, GO.nu. <https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/het-werkelijke-leven-in-de-buurt-achterhalen-is-een-ontdekkingstocht/>
- C. Janssen (2025), Publicatie 'Terug naar de Buurt' gelanceerd, 1 juni, GO.nu. <https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/publicatie-terug-naar-de-buurt-gelanceerd/>
- C. Janssen (2025), GO Zomertour 2025 #6: Stadsvernieuwing moet Turkije voorbereiden op de toekomst, 2 september, GO.nu. <https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/go-zomertour-2025-6-stadsvernieuwing-moet-turkije-voorbereiden-op-de-toekomst/>

[go-zomertour-2025-6-stadsvernieuwing-moet-turkije-voorbereiden-op-de-toekomst/](https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/go-zomertour-2025-6-stadsvernieuwing-moet-turkije-voorbereiden-op-de-toekomst/)

PUBLICATIES RUDA VAN RAVENSTEIJN:

- G.A.H.M. van Ravensteijn, 'De samenhangende benadering van de fysieke leefomgeving in de Omgevingswet', Milieu & Recht 2025/67, p.581-583.
- K.J. de Graaf, H.D. Tolsma, L.S. Braaksma, M.N. Boeve en G.A.H.M. van Ravensteijn (2025), Juridische mogelijkheden om Chemours (gedeeltelijk) stil te leggen: Een onderzoek naar de haalbaarheid van de bestuursrechtelijke en de privaatrechtelijke mogelijkheden voor de (bestuursorganen van de) provincie Zuid-Holland https://pure.tudelft.nl/ws/portalfiles/portal/238793754/250110_Juridisch_onderzoek_stilleggen_Chemours_door_PZH_-_RuG_TU_Delft.pdf

Op Gebiedsontwikkeling.nu

- M.N. Boeve, F.A.M. Hobma en G.A.H.M. van Ravensteijn (2025), Hoe innovatie en gebiedsontwikkeling elkaar versterken in Delft, 27 februari, GO.nu. <https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/hoe-innovatie-en-gebiedsontwikkeling-elkaar-versterken-in-delft/>
- G.A.H.M. van Ravensteijn en M.N. Boeve (2025), Spelregels in GO: tijd voor meer flexibiliteit door tijdelijkheid?, 30 oktober, GO.nu. <https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/spelregels-in-go-tijd-voor-meer-flexibiliteit-door-tijdelijkheid/>
- M.N. Boeve, F.A.M. Hobma en G.A.H.M. van Ravensteijn (2025), Participatie onder de Omgevingswet: worstelingen in de praktijk, 6 november, GO.nu. <https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/participatie-onder-de-omgevingswet-worstelingen-in->

[de-praktijk/](#)

PUBLICATIES WOUTER JAN VERHEUL

- W.J. Verheul, E.J. Dorp en P. van 't Hart (2025) Leren van zo kan het ook: van inspiratie tot reflectie. P. van 't Hart, E.J. Dorp en W.J. Verheul (red.) *Zo kan het ook: leren van successen in het openbaar bestuur*. Den Haag: Boom.
- E.J. Dorp, P. van 't Harten W.J. Verheul, (2025) Zo kan het ook: leren van wat goed gaat. P. van 't Hart, E.J. Dorp en W.J. Verheul (red.) *Zo kan het ook: leren van successen in het openbaar bestuur*. Den Haag: Boom.
- S.E. Beer, W.J. Verheul, T.A. Daamen, E.W.T.M. Heurkens en M. Hoorn (red.) (2025), Stedelijke Gebiedstransformatie: Strategisch sturen in de veranderende stad. Platform 31. <https://research.tudelft.nl/en/publications/stedelijke-gebiedstransformatie-strategisch-sturen-in-de-verander/>
- W.J. Verheul en E.W.T.M. Heurkens (2025), Maatschappelijke waarden en meervoudige waardecreatie. In S. Beer, W. J. Verheul, T. Daamen, E. Heurkens, & M. Hoorn (Eds.), *Stedelijke Gebiedstransformatie: Strategisch sturen in de veranderende stad* (pp. 96-108). Platform 31. <https://pure.tudelft.nl/ws/portalfiles/portal/243094025/Stedelijke-Gebiedstransformatie-1744894352-2.pdf>
- W.J. Verheul en S. Beer (2025) Netwerkvorming, participatie en omgevingsmanagement. In S. Beer, W.J. Verheul, T. Daamen, en E.W.T.M.Heurkens (red.) *Stedelijke Gebiedstransformatie: Strategisch sturen in de veranderende stad*. Den Haag: Platform31-Stedelijke Transformatie.
- S. Beer en W.J. Verheul (2025) Publiek-private samenwerking en publiek-publieke coördinatie. In S. Beer, W.J. Verheul, T. Daamen en E.W.T.M. Heurkens (red.) Den Haag: Platform31-Stedelijke Transformatie.
- W.J. Verheul en S. Beer (2025) Verbindend leiderschap: samenwerking en procesmanagement. In Beer, S., Verheul, W.J., Daamen, T., Heurkens, E. (red.) *Stedelijke Gebiedstransformatie: Strategisch sturen in de veranderende stad*. Den Haag: Platform31-Stedelijke Transformatie.
- S. Beer en W.J. Verheul (2025) Richting geven: visievorming, ontwerpstudies en planvorming. In S. Beer, W.J. Verheul, T., Daamen en E.W.T.M. Heurkens (red.) *Stedelijke Gebiedstransformatie: Strategisch sturen in de veranderende stad*. Den Haag: Platform31-Stedelijke Transformatie.

Op Gebiedsontwikkeling.nu

- S. Ruijsink en W.J. Verheul (2025), GO Zomertour 2025 #5: Revitaliseren van

Braziliaanse stadscentra, 21 augustus, GO.nu. <https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/go-zomertour-2025-5-revitaliseren-van-braziliaanse-stadscentra/>

- W.J. Verheul (2025), De ruimtelijke puzzel vereist meervoudige waardecreatie en slim grondgebruik, 20 september, GO.nu. <https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/de-ruimtelijke-puzzel-vereist-meervoudige-waardecreatie-en-slim-grondgebruik/>
- W.J. Verheul en K. Soerden (2025), Afwegingskader voor versnelling woningbouwplannen: zo kunnen gemeenten beter prioriteren, 24 oktober, GO.nu. <https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/afwegingskader-voor-versnelling-woningbouwplannen-zo-kunnen-gemeenten-beter-prioriteren/>
- S. Thiel en W.J. Verheul (2025), Zeven aanbevelingen voor overheden die woningdelen en -splitsen willen stimuleren, 9 december, GO.nu. <https://www.gebiedsontwikkeling.nu/artikelen/zeven-aanbevelingen-voor-overheden-die-woningdelen-en-splitsen-willen-stimuleren/>

PUBLICATIE SASKIA BEER

- S.E. Beer, W.J. Verheul, T.A. Daamen, E.W.T.M. Heurkens en M. Hoorn (red.) (2025), Stedelijke Gebiedstransformatie: Strategisch sturen in de veranderende stad. Platform 31. <https://research.tudelft.nl/en/publications/stedelijke-gebiedstransformatie-strategisch-sturen-in-de-verander/>
- W.J. Verheul en S. Beer (2025) Netwerkvorming, participatie en omgevingsmanagement. In S. Beer, W.J. Verheul, T. Daamen, en E. Heurkens (red.) *Stedelijke Gebiedstransformatie: Strategisch sturen in de veranderende stad*. Den Haag: Platform31-Stedelijke Transformatie.

- S. Beer en W.J. Verheul (2025) Publiek-private samenwerking en publiek-publieke coördinatie. In S. Beer, W.J. Verheul, T. Daamen en E.W.T.M. Heurkens (red.) Den Haag: Platform31-Stedelijke Transformatie.
- W.J. Verheul en S. Beer (2025) Verbindend leiderschap: samenwerking en procesmanagement. In Beer, S., Verheul, W.J., Daamen, T., Heurkens, E. (red.) *Stedelijke Gebiedstransformatie: Strategisch sturen in de veranderende stad*. Den Haag: Platform31-Stedelijke Transformatie.
- S. Beer en W.J. Verheul (2025) Richting geven: visievorming, ontwerpstudies en planvorming. In S. Beer, W.J. Verheul, T., Daamen en E.W.T.M. Heurkens (red.) *Stedelijke Gebiedstransformatie: Strategisch sturen in de veranderende stad*. Den Haag: Platform31-Stedelijke Transformatie.

2.5 ONDERWIJS

MASTER CITY DEVELOPER (MCD)

De maatschappelijke opgaven waar Nederland voor staat worden steeds complexer. De woningbouwopgave, energietransitie, klimaatadaptatie, economische ontwikkeling en sociale vraagstukken komen samen in dezelfde gebieden en vragen om professionals die over disciplines, organisaties en bestuurslagen heen kunnen samenwerken. Juist daarom blijft investeren in de ontwikkeling van strategisch leiderschap binnen gebiedsontwikkeling van groot belang.

ONTWIKKELING VAN DE OPLEIDING

2025 stond in het teken van zowel inhoudelijke als organisatorische ontwikkeling. Marlon Boeve trad aan als academisch directeur van de opleiding en Sanne Uiterwaal startte als programmadirecteur. Daarnaast werd verder gebouwd aan de leerlijn Urban Law, waarmee wordt ingespeeld op de groeiende betekenis van juridische vraagstukken en de toepassing van de Omgevingswet binnen gebiedsontwikkeling.

Het curriculum biedt deelnemers een integrale benadering van gebiedsontwikkeling, waarin economische, bestuurlijke, financiële, juridische en ruimtelijke perspectieven samenkomen. Thema's als stedelijke economie, maatschappelijke transities, governance, investeringen, strategie, ontwerp en gebiedstransformaties vormen daarbij de basis voor het ontwikkelen van een breed handelingsrepertoire voor complexe gebiedsontwikkelingsopgaven.

KENNISONTWIKKELING VOOR HET VAKGEBIED

Een onderscheidend onderdeel van de MCD is dat deelnemers hun eigen praktijkvraagstukken onderzoeken en vertalen naar nieuwe inzichten voor het vakgebied. De afstudeeronderzoeken vormen daarmee niet alleen de afronding van de opleiding, maar dragen ook bij aan de kennisontwikkeling binnen gebiedsontwikkeling.

De zeven scripties die in 2025 werden afgerond laten de breedte van de actuele gebiedsontwikkelingsopgaven zien. Onderwerpen varieerden van gezondheid als sturend principe voor gebiedsontwikkeling en de ontwikkeling van compacte steden tot participatie, publieke investeringen, sociale verbinding en leiderschap. Daarmee laten de onderzoeken zien dat gebiedsontwikkeling steeds nadrukkelijker draait om het verbinden van ruimtelijke, maatschappelijke en bestuurlijke vraagstukken.

MCD AFSTUDEERDERS 2025

- Cees Schouls – De omgeving van de mens is de medemens
- Raymond Bijen – [Drievoudige planningskracht](#)
- Bram Daamen – Gezondheid als leidend motief voor gebiedsontwikkeling
- Lucas Vroom – [De creatie van de compacte stad](#)
- Christiaan Oud – [Werk in uitvoering – Bouwen aan betekenisvolle participatie bij stedelijke gebiedsontwikkeling](#)
- Cornelia Marks – [Gebiedsinvesteringszones – Samen investeren in publieke ruimte](#)
- Julienne Schreinemachers – [Leiderschapskwaliteiten in gebiedsontwikkeling](#)

INTERNATIONALE ORIËNTATIE EN NETWERK

In juni 2025 vond de internationale studiereis naar New York plaats. Tijdens deze studiereis maakten deelnemers kennis met internationale voorbeelden van stedelijke

ontwikkeling, gebiedstransformaties en publiek-private samenwerking. De reis bood inspiratie en nieuwe perspectieven voor de toepassing van internationale lessen in de Nederlandse praktijk.

Met zeven nieuwe afstudeerders groeide het netwerk van Master City Developers verder. Daarmee blijft de opleiding bijdragen aan een sterke professionele gemeenschap van gebiedsontwikkelaars die vanuit uiteenlopende organisaties werken aan de ruimtelijke en maatschappelijke opgaven van Nederland.

BACHELOR TU DELFT (3^E JAAR): GEBIEDSONTWIKKELING

In de eindfase van de bacheloropleiding Bouwkunde in Delft staat gebiedsontwikkeling centraal met aandacht voor integraliteit in complexe binnenstedelijke opgaven, waarvoor groepsgewijs een ontwikkelplan wordt uitgewerkt. In 2025 richtten de studenten hun aandacht op de veerkrachtige gebouwde omgeving. Voor verschillende gebieden in de gemeente Lansingerland stelden de studenten een duurzame ontwikkelvisie op met fasering en haalbaarheidsanalyse.

MASTER TU DELFT (1^E JAAR): THE URBAN INFRASTRUCTURE AND (RE) DEVELOPMENT GAME

Dit vernieuwde mastervak is gericht op de toepassing en integratie van kennis over stedelijke (gebieds)ontwikkeling vanuit verschillende disciplines. Het omvat een theoriedeel met colleges en andere onderwijsvormen over verschillende aspecten van publiek-private gebiedsontwikkeling in Nederland. Het andere deel is een practicum waarin studenten in groepen gezamenlijk tot een ontwikkelplan en 'manifesto' voor een gebied moeten komen.

MASTER TU DELFT (2^E JAAR): AFSTUDEERDERPROJECTEN

Scriptiebegeleiding Tom Daamen

- Thomas Snoek - *The Role of Regional Cooperation in Area Development: The case of Leidsche Rijn and Rijnenburg* – TU Delft thesis
- Charlotte Boreel – *On Sinking Ground* – TU Delft Thesis
- Jasper Omvlee - *Energy synergies: participation between the Ministry of Defence and its surroundings*
- Annemiek Stroosma - *Samenwerken aan herstructurering: onderzoek naar de effectiviteit van de wijkontwikkelingsmaatschappij als instrument voor de herstructurering van particuliere wijken* – MCD scriptie

LEERBOEK GEBIEDSONTWIKKELING

Na het verschijnen van het handboek *Zo werkt gebiedsontwikkeling* van Friso de Zeeuw uit 2017 zijn er geen studieboeken over het vakgebied meer verschenen. In 2025 maakte SKG een start met een nieuw leerboek dat voortbouwt op de publicaties van de TU Delft tot nu toe. Het boek zal in november 2026 fysiek bij naio10 verschijnen, maar ook een online gedeelte kennen met casuïstiek en thema's die in de praktijk sterk in beweging zijn.

2.4 GEBIEDSONTWIKKELING.NU

GEBIEDSONTWIKKELING.NU IN 2025

Beginnen in januari met stedelijk waterbeheer in Groningen en eind december eindigen met ruimtelijke vuistregels. Dat is in twee artikelen het jaar 2025 op Gebiedsontwikkeling.nu. Maar daartussen gebeurde er een heleboel in het vakgebied. Nieuw vertrouwen, een Nota Ruimte, passende spelregels, inspiratie van ver weg en een blik op de toekomst.

Naast de bijdragen die door onze eigen redacteuren zijn geschreven, hebben we ook dit jaar veel mooie gastbijdragen uit het vakgebied ontvangen en gepubliceerd op ons platform. Die combinatie maakt Gebiedsontwikkeling.nu tot het actuele en veelzijdige platform voor het vakgebied dat het tot op de dag van vandaag is.

Meest gelezen artikelen

Voor de vijfde keer op rij staat het gemeentehuis van Montferland bovenaan het meest gelezen artikel. De uitspraken van expert Manfred Fokkema over wat het Didam-arrest betekent voor de praktijk van gebiedsontwikkeling vallen ook ruim drieënhalve jaar na publicatie nog steeds in de smaak.

Maar de rest van de top drie laat zien dat het Didam-arrest toch iets minder speelt in het vakgebied. Waar Manfred Fokkema vorig jaar in zijn eentje het gehele podium vormde, gaan het zilver en brons nu naar twee andere verhalen. De tweede plek gaat naar Jolanda Keijsers en Brigit Staatsen van TNO en het RIVM met het artikel over een universele indicatorenset voor [een gezonde leefomgeving](#). Brons is er voor het verhaal over de [permanente bewoning](#) van vakantieparken.

De Tweede Kamerverkiezingen van 2025 zijn duidelijk ook van invloed geweest op de lijst. Op nummer vier komt er een wel heel oude bekende terug. Het woord hypotheekrenteaftrek bleek een populair thema in de verkiezingscampagne. Blijkbaar hadden mensen behoefte aan meer duiding, want een artikel uit 2012 (!) met [5 misvattingen](#) over de hypotheekrenteaftrek is dit jaar erg vaak aangeklikt. Ook het artikel over [de sleutel in het stikstofslot](#) heeft, naast dat het een mooie bijdrage was, waarschijnlijk ‘geprofiteerd’ van de verkiezingen.

Top 5 artikelen

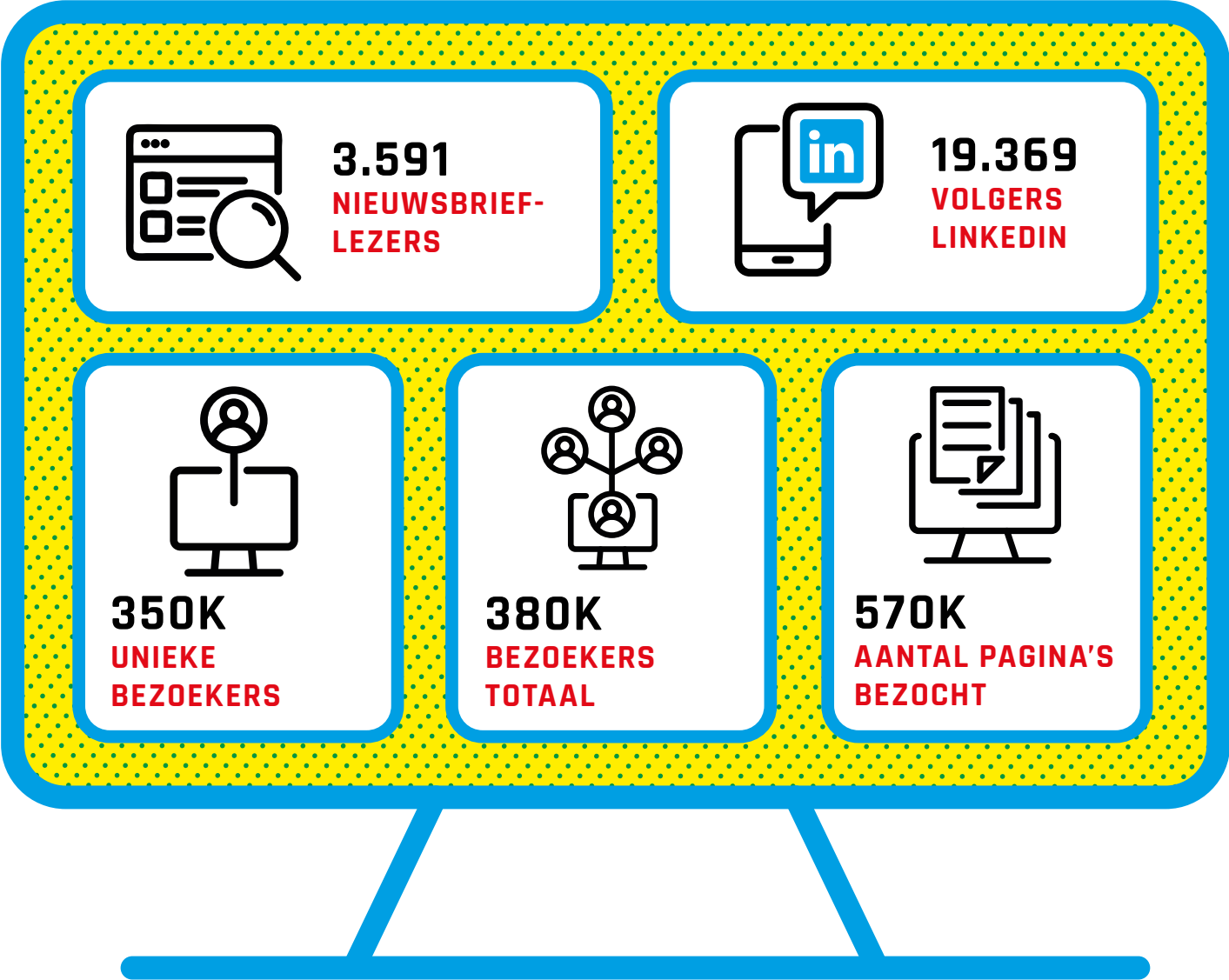
- 1 Dit is wat het Didamarrest betekent voor de praktijk van gebiedsontwikkeling
- 2 TNO en RIVM ontwikkelen universele indicatorenset voor een gezonde leefomgeving
- 3 De permanente bewoning van vakantieparken blijft een heet hangijzer
- 4 5 misvattingen over de hypotheekrenteaftrek
- 5 Landinrichting 2.0 is de sleutel in het stikstofslot

Gebiedsontwikkeling.krant

In 2025 verschenen weerom twee edities van de GO-krant. De zomereditie van de GO-krant ging dieper in op de passende spelregels voor gebiedsontwikkeling. Het is evident dat opgaven als woningbouw, bereikbaarheid, klimaatadaptatie en de energietransitie met elkaar samenhangen. De afhankelijkheden tussen de spelers die voor deze opgaven in de fysieke leefomgeving aan de lat staan, zijn hierdoor groot. Zij moeten elkaar opzoeken in een gebiedsgerichte aanpak, dit brengt de uitvoering van projecten meestal dichterbij. Maar wat zijn goede spelregels hiervoor?

‘IEDERE WEEK PROBEREN WE EEN GEVARIEERD AANBOD VAN PUBLICATIES OP HET PLATFORM AAN TE BIEDEN.’

3. HET NETWERK VAN SKG

3.1 DAGELIJKS BESTUUR

Het dagelijks bestuur bestaat uit de volgende leden:

- **Sebastiaan de Wilde** (Voorzitter), *Directievoorzitter bij NS stations*
- **Carolien Schippers** (Plv. voorzitter tot DR juni), *Directeur Grond & Ontwikkeling Gemeente Amsterdam*
- **Irma Wooning** (Bestuurslid), *Concerndirecteur (portefeuille fysiek domein) bij de gemeente Alphen aan den Rijn*
- **Ellen van Bueren** (Vast bestuurslid TU Delft), *Hoogleraar Urban Development Management bij TU Delft*
- **Tobias Verhoeven** (Penningmeester vanaf DR December), *Directeur bij Synchron*

Het dagelijks bestuur van de SKG komt circa zes keer per jaar bijeen. De deelnemersraad (DR) vergadert twee keer per jaar. Naast een huishoudelijke agenda wordt dan gesproken over een inhoudelijk thema.

De deelnemersraad op 13 juni 2025 hielden we in Gendt. Gemeente Lingewaard, Van Wijnen en Waardwonen vertelden over hun gezamenlijk project ‘Staatsliedenpark’, waar zij samen in relatief korte tijd een wijk met fabriekswoningen vernieuwden. Een interessante inkijk in hoe nieuwe vormen van bouwen projecten kunnen versnellen, de rol van corporaties binnen gebiedsontwikkeling een inspiratie voor samenwerkingen tussen private, publieke en maatschappelijke partners elders in het land. Irma Wooning, concerndirecteur fysiek domein bij de Gemeente Alphen aan den Rijn aan de Rijn, werd tijdens deze Deelnemersraad door de SKG-deelnemers tot nieuw SKG-bestuurslid benoemd.

Op 5 december vond de **SKG Deelnemersraad** plaats bij Synchron in Utrecht. We keken terug op het afgelopen jaar, maar vooral ook vooruit. In een actief programma haalden we input bij onze leden op. In vier groepen zijn trends en ontwikkelingen besproken die de komende vijf jaar het vakgebied bepalen. Daarnaast spraken de leden over de kernactiviteiten van de SKG en welke rol de SKG moet pakken in het bredere kennisecosysteem rond gebiedsontwikkeling.

De deelnemersraad bestaat uit het bestuur aangevuld met afgevaardigde leden van alle deelnemende organisaties van de SKG. De leden zijn:

- **Ronald Huikeshoven**, *Directeur bij AM*
- **Annemarie Jol**, *Adjunct-directeur Zuidest bij AM*
- **Gilbert Kokenberg**, *Directeur projecten bij AM*
- **Heleen Aarts**, *CEO bij Amvest*
- **Maarten Janssen**, *Directeur Projecten bij Amvest*
- **Nicolette Klein Bog**, *Head of Global Marketing & Communication bij Bouwinvest*
- **Mark Siezen**, *CEO bij Bouwinvest*
- **Helma Born**, *Regiodirecteur bij BPD*
- **Martijn van Gelderen**, *Strategisch adviseur Milieu & Omgevingskwaliteit bij BPD*
- **Patrick van der Klooster**, *Leider BPDi Stadsontwikkelaars en Conceptstudio, bij BPD*
- **Jan van Barneveld**, *Directeur Ontwikkeling bij De Alliantie*
- **Eva Hekkenberg**, *Directeur bij De Alliantie*
- **Roelien Ritsema**, *Voorzitter statutaire directie bij De Alliantie*
- **Lilian van den Aarsen**, *Directeur van de staf bij Deltacommissaris*
- **Lilianne van Sprundel**, *Liaison Ruimtelijke adaptatie bij de Staf bij Deltacommissaris*
- **Marlies Veenstra**, *Algemeen Secretaris bij de Staf bij Deltacommissaris*
- **Lieuwe Conradie**, *Conceptontwikkelaar bij Dura Vermeer*
- **Job Dura**, *CEO bij Dura Vermeer*
- **Marieke Mentink**, *Directeur bij Dura Vermeer*
- **Peter Klevering**, *Directeur Gebiedsontwikkeling bij Dura Vermeer*
- **Arie Lengkeek**, *Senior concept Ontwikkelaar bij Era Contour*
- **Edward van Dongen**, *Directeur Identiteit en Vernieuwing bij Era Contour*
- **Lutine de Boer**, *Program manager Housing bij regio Alkmaar bij Gemeente Alkmaar*
- **Nico van Ginkel**, *Secretaris regio Alkmaar bij Gemeente Alkmaar*
- **Menno Molenaar**, *Afdelingsmanager Gebiedsontwikkeling bij Gemeente Almere*
- **Liesl Viviers**, *Adjunct Manager Gebiedsontwikkeling bij Gemeente Almere*
- **Peter Klompen**, *Programmamanager bij Gemeente Alphen aan den Rijn*
- **Irma Wooning**, *Concerndirecteur Fysiek Domein bij Gemeente Alphen aan den Rijn*
- **Bob van der Zande**, *Sectormanager Gebiedsontwikkeling, vastgoed en grondzaken bij Gemeente Alphen aan den Rijn*
- **Dries Drogendijk**, *Projectmanager stedelijke ontwikkeling bij Gemeente Amsterdam*
- **Arthur Borst**, *Ontwikkelmanager bij Gemeente Arnhem*
- **Diana de Kroo**, *Strategisch adviseur toekomstbestendige gebieds- en vastgoedontwikkeling bij Gemeente Arnhem*
- **Martie Meijer**, *Concerndirecteur Fysiek Domein bij Gemeente Arnhem*
- **Heleen Sauer**, *(Programma)manager Groeiende Stad bij Gemeente Arnhem*
- **Joost Frijters**, *Directeur Ruimtelijk Economisch Domein bij Gemeente Breda*
- **Jeroen Hoefsloot**, *Programmamanager Crossmark Breda bij Gemeente Breda*
- **Patrick van 't Loo**, *Programmamanager Crossmark Breda bij Gemeente Breda*
- **Marjon Bouwkamp**, *Programmamanager Ruimtelijke Ordening en Duurzaamheid bij Gemeente Delft*
- **Marielle Heijmink**, *Afdelingshoofd Ruimte & Economie Advies bij Gemeente Delft*
- **Hanneke Schippers**, *Gemeentedirecteur cluster Ruimte en Economie bij Gemeente Delft*
- **Gertjan Giele**, *Aanjager Woningbouwproductie DSO bij Gemeente Den Haag*
- **Lisette Nijs**, *Directeur Projecten bij gemeente Den Haag*

- **Bas van Rijsbergen**, Algemeen Directeur DSO bij Gemeente Den Haag
- **Anne Wouters**, Strategisch Adviseur Bouwende Stad bij Gemeente Dordrecht
- **Edwin van Son**, Stedenbouwkundige bij Gemeente Dordrecht
- **Mark van Oosterhout**, Opgavemanager Bouwende Stad bij Gemeente Dordrecht
- **Frank van Swol**, Programmadirecteur Eindhoven Knoop XL & MIRT bij Gemeente Eindhoven
- **Robbert de Mug**, Programmamanager Stationsdistrict & MIRT bij Gemeente Eindhoven
- **Alfred Kazemier**, Directeur Ruimtelijk Beleid & Ontwerp, Stadsontwikkeling, Gemeente Groningen
- **Jaap Haks**, Ontwikkelmanager Gebiedsontwikkeling en Hoofd Grondzaken bij Gemeente Groningen
- **Jaap Meindersma**, Directeur Fysiek Domein bij Gemeente Haarlem
- **Rob van Daal**, Directeur bij Gemeente Haarlemmermeer
- **Lizet Keijzers**, Programmamanager Schaalsprong Wonen bij Gemeente Haarlemmermeer
- **Senta Modder**, Directeur Ruimtelijke Ontwikkeling bij Gemeente Haarlemmermeer
- **Jaap van Opstal**, Programmamanager Gebiedsontwikkeling bij Gemeente Leiden
- **Erik van Seggelen**, Directeur Stedelijke Ontwikkeling bij Gemeente Leiden
- **Arno Koldenhof**, Concernmanager Stadsontwikkeling bij Gemeente Nijmegen
- **Paul Matthieu**, Gebiedsontwikkelaar Station Nijmegen bij Gemeente Nijmegen
- **Dave Ploum**, Interim-manager Stadsontwikkeling bij Gemeente Nijmegen
- **Marcella Wiffrie**, Strategische Adviseur Economie bij Gemeente Purmerend
- **Jorn van Popta**, Urban Designer bij Gemeente Purmerend
- **Arjen Stam**, Teammanager Ruimte bij Gemeente Rijswijk
- **Frank de Bruijn**, Directeur RijswijkBuiten bij Gemeente Rijswijk
- **Paul de Beer**, Wethouder bij Gemeente Roosendaal
- **Nanda Sweres**, Planoloog bij Gemeente Roosendaal
- **Kees Swinckels**, Strategisch planeconoom bij Gemeente Roosendaal
- **Erik Pors**, Afdelingshoofd Gebiedsontwikkeling bij Gemeente Rotterdam
- **Debbie Ginter**, Directeur Gebiedsontwikkeling bij Gemeente Rotterdam
- **Marieke Middendorp-Mars**, Adviseur Stedelijke Programmering bij Gemeente Rotterdam
- **Gido ten Dolle**, Directeur Stadsontwikkeling bij Gemeente 's-Hertogenbosch
- **Iwan Arts**, Afdelingshoofd Programma's en Projecten Sector Stadsontwikkeling bij Gemeente 's-Hertogenbosch
- **Angela Barendregt**, Afdelingshoofd Ruimte bij Gemeente Tilburg
- **Jos Sprangers**, Directeur Vitale Stad bij Gemeente Tilburg
- **Bas Meijs**, Directeur Gebiedsontwikkeling bij Gemeente Utrecht
- **Rick Meijer**, Strateeg Ruimte bij Gemeente Utrecht
- **Bart van der Vossen**, Directeur Ruimte: Ontwikkeling & Strategie bij Gemeente Utrecht
- **Pieter van der Straaten**, Programmamanager Ruimtelijke investeringsstrategie bij Gemeente Utrecht
- **Merel Schot**, Communicatieadviseur Middengebied bij Gemeente Zuidplas
- **Marco van Lente**, Opgavemanager bij Gemeente Zuidplas
- **Sophie Hoogendijk**, Assistent opgavemanager ontwikkeling Middengebied Zuidplaspolder bij Gemeente Zuidplas
- **Bart van Bregt**, Ambtelijk Opdrachtgever Energietransitie bij Gemeente Zwolle
- **Maarten Veeger**, Directeur Fysiek en strategie bij Gemeente Zwolle
- **Jim van der Zwan**, Manager afdeling Ruimtelijke Planvorming bij Gemeente Zwolle
- **Harwil de Jonge**, Directeur bij Heijmans
- **Dick Laheij**, Directeur bij Heijmans

- **Maaïke Schraevesande**, Ontwikkelaar bij Heijmans Vastgoed
- **Cis Apeldoorn**, Secretaris-directeur bij Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden
- **Dries Schuwer**, Projectleider implementatie Omgevingswet domein Planvorming bij Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden
- **Els Otterman**, Lid van het Dagelijks Bestuur bij Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden
- **Michael van den Burg**, Manager Gebiedsontwikkeling bij Kadaster
- **Johan Groot Nibbelink**, Projectmanager Gebiedsontwikkeling bij Kadaster
- **Layla el Kamali**, Directie Woningbouw bij Ministerie van BZK
- **Michiel Boesveld**, Coördinator Woningbouwbeleid bij Ministerie van BZK
- **Rachel van Houwelingen**, plv. directeur Woningbouwbeleid en Afdelingshoofd Gebiedsontwikkeling bij Ministerie van BZK
- **Jan Bert Dijkstra**, Directeur Programma Mobiliteit en Gebieden bij Ministerie IenW
- **Dirk Schennink**, Clustercoördinator Ruimtelijke ordening en Mobiliteit bij Ministerie IenW
- **Christien Stoker**, ‘Lead’ Lerende Aanpak Transitie Landelijk Gebied bij Ministerie LNVN
- **Marc Hameleers**, Manager Kennis & Capaciteit bij Ministerie LNVN
- **Daan Klaase**, Manager Planontwikkeling bij NS Stations
- **Sebastiaan de Wilde**, Directievoorzitter bij NS Stations
- **Atie van Rhee**, Plaatsvervangend algemeen directeur bij Provincie Flevoland
- **Hillebrand Koning**, Programmamanager bij Provincie Flevoland
- **Rogier Wilms**, Programmamanager Gebiedsprogramma’s bij Provincie Flevoland
- **Edzard van de Water**, Opgavemanager Toekomstbestendig Landelijk Gebied bij Provincie Flevoland
- **Rudy Umland**, Regiomanager Stedendriehoek bij Provincie Gelderland
- **Rick van der Berg**, Programmamanager Majeure Projecten en Ontwikkelbedrijf bij Provincie Noord-Brabant
- **Kim Knijff**, Projectmanager bij Provincie Noord-Brabant
- **Marnic Aarts**, Senior Projectleider bij Provincie Noord-Brabant
- **Corine Meijer**, Programmamanager OV-knooppunten bij Provincie Noord-Holland
- **Coby Riensema**, Sectormanager bij Provincie Noord-Holland
- **Björn Edelenbos**, Sr. Beleidsontwikkelaar Mobiliteit, infrastructuur & Ruimte bij Provincie Overijssel
- **Hanneke Spiertz**, Strateeg bij Provincie Overijssel
- **Maarten Hendrix**, Senior projectleider bij Provincie Limburg
- **Mathea Severijns**, Programmamanager bij Provincie Limburg
- **Claudia Deben**, Directeur bij Provincie Limburg
- **Jan de Poorter**, Manager Strategische RO bij Provincie Utrecht
- **Jeroen van Vught**, Hoofd Bureau Verkenning en Monitoring bij Provincie Zuid-Holland
- **Nicole Bezuijen-Dierdorp**, Hoofd Ruimtelijke Ontwikkeling bij Provincie Zuid-Holland
- **Peter de Bruin**, Directeur bij Rabo Real Estate Finance
- **Hans-Hugo Smit**, Sr. Sectoranalist Bouw& Gebiedsontwikkeling bij Rabo Real Estate Finance
- **Maarten Donkers**, Hoofd Kennis & Sturing bij Rabo Real Estate Finance
- **Tineke Kemperman**, Afdelingsmanager Programma’s, regio en ruimte bij Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
- **Inge Hoogerbrugge**, Proces- en Programmamanager bij Rijksdienst voor Ondernemend Nederland
- **Judith Willemen**, Kwartiermaker expertisecentrum gebiedsgerichte aanpak bij Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

- Rik Bauer, *Strategisch adviseur bij Rijksvastgoedbedrijf*
- Riette Bosch, *Senior Stedenbouwkundige bij Rijksvastgoedbedrijf*
- Arno Jansen, *Manager Finance bij SADC*
- Pieter Dijckmeester, *Directeur Projecten bij SADC*
- Dre Boidin, *Managing Director bij Staedion*
- Max Jeleniewski, *Gebiedsontwikkelaar bij Staedion*
- Gijsbert van Herk, *Bestuursvoorzitter bij Staedion*
- Henri van Dam, *Directeur bij Synchroon*
- Reinoud Fleurke, *Projectontwikkelaar bij Synchroon*
- Tobias Verhoeven, *Directeur bij Synchroon*
- Frank Klomp, *Directeur Gebiedsontwikkeling bij Van Wijnen*
- Arjan van Meijeren, *Directeur Projectontwikkeling bij Van Wijnen*
- Theo Rook, *Directeur Commercie bij Van Wijnen*
- Annemiek Houtkamp, *Ontwikkelingsmanager bij VanWonen*
- Mireille Jeurnink, *Directeur Vastgoedontwikkeling bij VanWonen*
- Robyne van Notten, *Ontwikkelingsmanager bij VanWonen*
- René Tim, *Head of Acquisitions & Development bij Vesteda*
- Una Buning, *Head of Portfolio Strategy bij Vesteda*
- Hans Meurs, *CEO bij VORM Holding*
- Bea de Buissonje, *Lid Dagelijks Bestuur bij Waterschap Amstel, Gooi en Vecht*
- Kasper Spaan, *Waternet Klimaatadaptatie Ruimtelijke Ontwikkeling bij Waterschap Amstel, Gooi en Vecht*
- Klaartje Molthof, *Directeur Portefeuillevernieuwing bij Ymere*
- Jeroen Ketting, *Projectontwikkelaar regio Oost*

3.3 KRING VAN ADVISEURS

De Kring van Adviseurs bestaat uit de volgende leden:

- Wouter Jan Verheul (voorzitter), *Senior Onderzoeker bij de Leerstoel Gebiedsontwikkeling en Senior Adviseur bij Arcadis*
- Patrick Esveld, *Partner en Directeur bij Akro Consult*

- Jaco van Vliet, *Senior consultant bij Arcadis*
- Helen Amerika, *Senior manager bij Brink*
- Ingrid Stricker, *Senior Manager bij Deloitte*
- Hielke Bos, *Directeur bij Deloitte*
- Jasper Benus, *Managing partner bij Dietz*
- Marte Kappert, *Directeur-partner bij Dietz*
- Aeisso Boelman, *Partner bij Fakton*
- Tim van der Zaan, *Associate partner bij Fakton*
- Joep Thomassen, *Partner bij Fakton*
- Joof Tummers, *Regiodirecteur Noordoost bij Movares*
- Rob Verhoeff, *medeoprichter en Partner bij PT Finance*
- Frits Dinkla, *Projectleider en adviseur bij Rho Adviseurs*
- Koos Seerden, *Senior adviseur bij Rho Adviseurs*
- Oedsen Boersma, *Partner bij Site UD*
- Hank Groenhof, *Chief Operating Officer bij Springco*
- Chantal Robbe, *Partner bij Stadkwadraat*
- Theo Stauttner, *Partner bij Stadkwadraat*
- Jan Reinier van Angeren, *Partner en advocaat bij Stibbe*
- Rut Molenaar-Wingens, *Advocaat bij Stibbe*

3.4 WETENSCHAPSRAAD

De Wetenschapsraad bestaat uit de volgende leden:

- Frank van Oort, *Hoogleraar Economics, Human Geography and Planning bij Erasmus Universiteit Rotterdam*
- Arjan Bregman, *Hoogleraar Bouwrecht bij Rijksuniversiteit Groningen en Senior Stafmedewerker aan het Instituut voor Bouwrecht*
- Edwin Buitelaar, *Hoogleraar Land and Real Estate bij Universiteit Utrecht*
- Erwin van de Krabben, *Hoogleraar Planologie bij Radboud Universiteit Nijmegen*
- Sandra Schruijer, *Hoogleraar Organisatiewetenschap bij Universiteit Utrecht*
- Ellen van Bueren, *Hoogleraar Urban Development Management bij TU Delft*
- Joks Janssen, *Praktijkhoogleraar 'Brede Welvaart in de regio' bij Universiteit Tilburg en Senior adviseur-*

onderzoeker bij Het PON & Telos

- **Pieter van Wesemael**, Hoogleraar Stedenbouwkunde en Stedelijke Architectuur bij Universiteit Eindhoven

3.4 DE REDACTIERAAD

De redactieraad adviseert de hoofdredactie van Gebiedsontwikkeling.nu en bestaat uit:

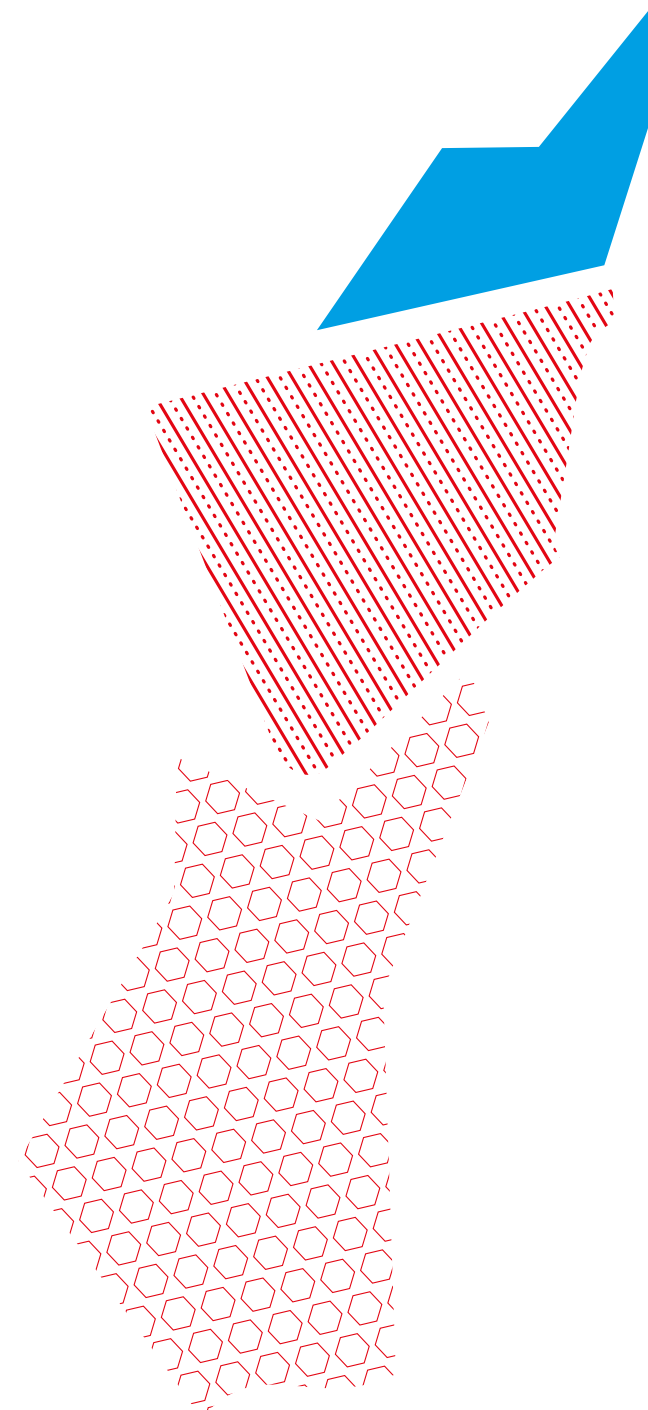
- **Friso de Zeeuw (voorzitter)**, Emeritus Hoogleraar Gebiedsontwikkeling bij TU Delft
- **Kristel Lammers**, directeur Nationale Aanpak Funderingen bij Ministerie van VRO
- **Helma Born**, Algemeen Directeur bij BPD
- **Geurt van Randerat**, Directeur SITE Urban Development
- **Simon Kooistra**, Oud-hoofdredacteur Gebiedsontwikkeling.nu
- **Agnes Franzen**, Strategisch Adviseur bij TU Delft

LEERSTOEL GEBIEDSONTWIKKELING

Het team aan de TU Delft bestond in 2025 uit de volgende medewerkers:

- **Co Verdaas**, Hoogleraar Gebiedsontwikkeling
- **Marlon Boeve**, Hoogleraar Omgevingsrecht
- **Tom Daamen**, Directeur SKG en Universitair Hoofddocent Gebiedsontwikkeling
- **Ineke Lammers**, Impactmanager
- **Judith Fraune**, Secretaris
- **Martha de Bruijn**, Projectondersteuning SKG
- **Céline Janssen**, Promovenda en Post-doc
- **Simon van Zoest**, Promovendus
- **Paul van den Bragt**, Promovendus
- **Reann Kersenhout**, Promovenda
- **Ruda van Ravensteijn**, Promovenda
- **Saskia Beer**, Senior onderzoeker
- **Wendy de Hoog**, Senior onderzoeker
- **Wouter Jan Verheul**, Senior Onderzoeker
- **Jasper Monster**, waarnemend Redacteur Gebiedsontwikkeling.nu
- **Kees de Graaf**, Eindredacteur Gebiedsontwikkeling.nu

- **Kaz Schonebeek**, Webredacteur Gebiedsontwikkeling.nu
- **Bono Siebelink**, Webredacteur Gebiedsontwikkeling.nu
- **Atacan Batbay**, Student-assistent Gebiedsontwikkeling.nu
- **Lonneke van der Linden**, Student-assistent Gebiedsontwikkeling.nu
- **Yanal Haj Khalaf Allah**, Student-assistent Gebiedsontwikkeling.nu
- **Zarah Ursinus**, Student-assistent Gebiedsontwikkeling.nu
- **Mary Voskuil**, Secretariaat
- **Sumeya Abubakar**, Secretariaat
- **Meike Straver-Datema**, Secretariaat
- **Agnes Franzen**, Strategisch Adviseur

4. JAARREKENING 2025

4.1 JAARREKENING

BALANS PER 31 DECEMBER 2025 (NA VERWERKING VOORSTEL RESULTAATBESTEMMING)
(bedragen in €)

	31-12-2025	31-12-2024
ACTIEF		
Vlottende activa		
Vorderingen		
- Overige vorderingen en overlopende activa	46.750	61.500
Liquide middelen	299.439	292.214
	346.189	353.714
	346.189	353.714
PASSIEF		
Eigen Vermogen		
Gestort kapitaal	-	-
Overige reserves	118.763	132.617
	118.763	132.617
Kortlopende schulden		
Overige schulden en overlopende passiva	227.426	221.097
	227.426	221.097
	346.189	353.714

TOELICHTING OP DE BALANS
(bedragen in €)

ACTIEF

Vlottende activa

Vorderingen

Overige vorderingen en overlopende activa

De samenstelling hiervan is als volgt:

	2025	2024
- Te ontvangen schenkingen publieke partijen	24.750	45.000
- Te ontvangen schenkingen private partijen	16.500	-
- Te ontvangen schenkingen Kring van Adviseurs	5.500	16.500
	46.750	61.500

De vorderingen hebben allen een looptijd van minder dan 1 jaar.

Liquide middelen

Dit betreft het saldo aangehouden bij de Rabobank te

Het saldo is vrij opeisbaar.

TOELICHTING OP DE BALANS

(bedragen in €)

PASSIEF**Eigen vermogen**Overige reserves

Het verloop hiervan is als volgt:

	2025	2024
Stand per 1 januari	132.617	300.399
Resultaat verslagperiode	-13.854	-167.782
Stand per 31 december	118.763	132.617

Kortlopende schuldenOverige schulden en overlopende passiva

De samenstelling hiervan is als volgt:

	2025	2024
- Te betalen eindafrekening TU Delft	219.160	200.000
- Vooruitontvangen schenkingen	-	18.000
- Te betalen accountantskosten	3.266	3.097
- Te betalen overige	5.000	-
	277.426	221.097

De vooruitontvangen bijdragen hebben betrekking op 2025.

STAAT VAN BATEN EN LASTEN
(bedragen in €)

	2025	2024
Ontvangen schenkingen	718.800	638.400
Ontvangen royalties en overige ontvangsten	10.576	2.607
	729.376	641.007
Gedane schenkingen	729.160	800.000
Overige bedrijfskosten	13.779	8.500
	742.939	808.500
Som der bedrijfslasten		
Saldo renterekening	-291	-289
Resultaat	-13.854	-167.782
Toevoeging aan overige reserves	13.854	167.782
Resteert	-	-

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(bedragen in €)

Ontvangen schenkingen

Dit betreffen ontvangen schenkingen van overheden, corporaties en andere marktpartijen. De schenkingen hebben een structureel karakter.

Gedane schenkingen

Dit betreft een schenking aan de TU Delft, Faculteit Bouwkunde, ten behoeve van de Leerstoel Gebiedsontwikkeling.

Overige Bedrijfskosten

	2025	2024
- SKG Award	5.000	-
- Administratiekosten	5.500	5.500
- Accountantskosten	3.279	3.000
- Overig	-	-
	13.779	8.500

Renterekening

De samenstelling is als volgt:

	2025	2024
- Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	-	-
- Rentelasten en soortgelijke kosten	-291	-289
	-291	-289

Personeel

De stichting had gedurende het verslagjaar geen personeel in dienst.

4.2 GRONDSLAGEN VOOR FINANCIËLE VERSLAGGEVING

ALGEMEEN

Activiteiten

De activiteiten van Stichting Kennis Gebiedsontwikkeling, gevestigd te Delft, bestaan voornamelijk uit het verbinden van publieke, private en maatschappelijke organisaties die zich richten op de praktijk van gebiedsontwikkeling. Samen met de TU Delft wordt richting en inhoud gegeven aan het kennisprogramma van de Leerstoel Gebiedsontwikkeling. De Leerstoel werkt aan het initiëren en uitvoeren van onderzoek en onderwijs op het terrein van gebiedsontwikkeling. Daarnaast organiseert zij kennisbijeenkomsten voor en samen met de Nederlandse praktijk, zoals expertsessies, seminars en dagcongressen. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 32 115 986.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

De standaarden op basis waarvan de jaarrekening is opgesteld

Bij het opstellen van de jaarrekening zijn de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving voor organisaties zonder winststreven gevolgd.

De algemene grondslag voor de waardering van de activa en passiva, alsmede voor de bepaling van het resultaat, is de verkrijgingsprijs- of de vervaardigingsprijs. Voor zover niet anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen voor de nominale waarde.

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Deze is gelijk aan de nominale waarde onder aftrek van de noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid, tenzij anders vermeld. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden hebben een verwachte looptijd van maximaal één jaar. De schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Deze is gelijk aan de nominale waarde.

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de ontvangen schenkingen en alle hiermee verbonden, aan het verslagjaar toe te rekenen kosten. De kosten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderingsgrondslagen.

Winsten worden verantwoord in het jaar waarin de omzet is gerealiseerd. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn.

De overige baten en lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarop deze betrekking hebben.

Ontvangen schenkingen

De verantwoorde schenkingen zijn door de verstrekkers afhankelijk gesteld voor de uitvoeringskosten en investeringsuitgaven welke betrekking hebben op het financieren van wetenschappelijk onderzoek.

Gedane schenkingen

De organisatie verwerkt schenkingsverplichtingen en verplichtingen tot het doen van een gift in de balans als schuld en in de staat van baten en lasten als last, ook als de verplichting is aangegaan voor meer dan een jaar. Indien schenkingsverplichtingen vervallen, worden zij in het boekjaar waarin zij vervallen in de staat van baten en lasten zichtbaar in mindering gebracht op de verstrekte schenkingen.

Vennootschapsbelasting

De stichting is op basis van haar doelstellingen en activiteiten door de belastingdienst aangemerkt als een Algemeen Nut Beogende instelling (ANBI). Op grond daarvan is de stichting vrijgesteld voor de vennootschapsbelasting.

4.3 OVERIGE GEGEVENS

GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die nader inzicht geven in de feitelijke situatie per balansdatum.

RESULTAATBESTEMMING

Voorstel resultaatbestemming

Voorgesteld wordt het resultaat over 2025 toe te voegen aan de overige reserves. Voorgesteld wordt het resultaat over het afgelopen boekjaar toe te voegen/ten laste te laten komen aan de overige reserves. De overige reserves zijn vrij beschikbaar voor het bestuur.

COLOFON

UITGAVE

Stichting Kennis
Gebiedsontwikkeling (SKG)
Technische Universiteit Delft
Julianalaan 134
2628 BL Delft

BEELD

Alle foto's en afbeeldingen in dit
jaarverslag zijn eigendom van SKG en
de Leerstoel Gebiedsontwikkeling
TU Delft, tenzij anders is vermeld.
Voor overige portretfoto's is
toestemming verleend.

REDACTIE

Judith Fraune
Yanal Haj Khalaf Allah
Zarah Ursinus

BASISONTWERP

Volta, Utrecht

ONTWERP

Zarah Ursinus

**Leerstoel
Gebiedsontwikkeling**